

Právní, daňové a účetní řešení pohledávek po splatnosti ve společnosti XY, s.r.o.

Hana Strouhalová

Bakalářská práce
2016

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Hana Strouhalová**
Osobní číslo: **M13930**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Účetnictví a daně**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Právní, daňové a účetní řešení pohledávek po splatnosti ve společnosti XY, s.r.o.**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Proveďte průzkum literárních pramenů a zpracujte teoretické poznatky týkající se řešení pohledávek po splatnosti právní cestou a dopad tohoto řešení na oblast účetnictví a daní.

II. Praktická část

- Analyzujte možnosti řešení pohledávek po splatnosti ve společnosti XY.
- Na základě analýzy proveďte rozbor řešení těchto pohledávek z hlediska právního, daňového a účetního.
- Zhodnoťte provedenou analýzu a navrhněte nejvhodnější řešení pohledávek po splatnosti u společnosti XY s.r.o.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

COOKE, Robert A. Positive cash flow powerful tools and techniques to collect your receivables, manage your payables, and fuel your growth. 1. vyd. Franklin Lakes, NJ: Career Press, 2003, 191 s. ISBN 05-854-6996-2.

DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL. Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 241 s. ISBN 978-80-7357-599-1.

CHALUPA, Rostislav, Jiří KADLEC a Jana PILÁTOVÁ. Abeceda účetnictví pro podnikatele. 13., aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2015, 415 s. ISBN 978-80-7263-933-5.

MARKOVÁ, Hana. Daňové zákony 2015: úplná znění platná k 1.1.2015. 24. vyd. Praha: Grada, 2015, 272 s. ISBN 9788024755076.

PILÁTOVÁ, Jana a Jaroslav RICHTER. Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi: praktická řešení a vzory, daňová a účetní problematika, vybraná související ustanovení. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 2011, 119 s. ISBN 978-80-7263-678-5.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Eva Kuderová
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání bakalářské práce: 15. února 2016
Termín odevzdání bakalářské práce: 16. května 2016

Ve Zlíně dne 15. února 2016

doc. RNDr. PhDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Miloš Král', CSc.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 13.5.2016

.....
Shanhalová
.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Hlavním cílem této bakalářské práce je vymezit nejefektivnější právní, daňové a účetní řešení již existujících pohledávek po splatnosti a dále určit vhodné způsoby pro předcházení vzniku těchto pohledávek u konkrétní společnosti. Teoretická část poskytuje poznatky převzaté z odborné literatury k jednotlivým právním řešením (soudním a mimosoudním) a dále potřebnou legislativu k tvorbě účetních a daňových opravných položek a odpisů pohledávek. Praktická část se zabývá reálnými pohledávkami po splatnosti u vybrané společnosti. Analyzuje dosavadní řešení těchto pohledávek v podniku a jsou zde uvedena také nově navržená řešení pro další postup, odrážející se od teoretické části, včetně způsobů účtování. Tyto konkrétní návrhy by měly firmě zajistit určitou finanční úsporu, zlepšit vymahatelnost pohledávek a eliminovat vznik pohledávek po splatnosti.

Klíčová slova: pohledávka, mimosoudní a soudní řešení, uznání dluhu, opravné položky k pohledávkám, odpis pohledávky, vzájemný zápočet závazků a pohledávek, postoupení pohledávek

ABSTRACT

The purpose of this work is to specify the most effective legal, tax and accounting solutions to overdue receivable, and further define the sufficient forms of prevention of maturity emergence at a particular company. The theoretical part provides the findings of acceptance to individual legal (judicial and non-judicial) solutions described in special publications, and furthermore it provides the work with the necessary legislation to the appropriate accounting and tax allowance to receivables and write-off of receivables. The practical part deals with real overdue receivable at a particular company. This practical part analyzes the actual solutions of the particular receivables, and proposes new solutions for further actions which are reflected in the theoretical part of the work. These concrete proposals should ensure the company the cost savings, improve the enforceability of claims and eliminate emergence of overdue debts.

Keywords: receivable, judicial and non-judicial solutions, recognition of debt, allowance to receivables, write-off of receivables, offsetting payables and receivables, assignment of claims

PODĚKOVÁNÍ, MOTTO

Chtěla bych velmi poděkovat své vedoucí práce Ing. Evě Kuderové za odborné vedení mé bakalářské práce, za všechny cenné rady, přínosné konzultace a také za velmi vstřícný přístup. Dále bych chtěla moc poděkovat společnosti XY, s.r.o. za poskytnutí všech potřebných interních informací k vytvoření mé bakalářské práce. Také bych chtěla moc poděkovat paní právničce JUDr. Jarmile Veselé za velkou ochotu při konzultování jednotlivých řešených pohledávek z právního hlediska. A velký dík patří také celé mojí rodině za velkou podporu v celém průběhu mého studia.

OBSAH

ÚVOD.....	8
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 POHLEDÁVKA	12
1.1 DŮVODY VZNIKU A ZÁNIKU POHLEDÁVKY	12
1.2 ROZDĚLENÍ POHLEDÁVEK	12
1.2.1 Dle schopnosti dlužníka uspokojit dluh	12
1.2.2 Rozdělení pohledávek na „staré“ a „nové“	13
1.3 OCENĚNÍ POHLEDÁVEK	13
1.4 PROMLČENÍ POHLEDÁVEK A PREKLUZE	14
1.4.1 Promlčení	14
1.4.2 Prekluze.....	16
1.5 VZÁJEMNÝ ZÁPOČET ZÁVAZKŮ A POHLEDÁVEK	16
2 ŘEŠENÍ POHLEDÁVEK Z PRÁVNÍHO HLEDISKA	17
2.1 MIMOSOUDNÍ	17
2.1.1 Mediační řízení.....	17
2.1.2 Rozhodčí řízení	18
2.2 SOUDNÍ ŘÍZENÍ	19
2.2.1 Soudní řízení	19
2.2.2 Insolvenční řízení	21
2.2.3 Exekuční řízení.....	23
3 ŘEŠENÍ POHLEDÁVEK PO SPLATNOSTI Z DAŇOVÉHO HLEDISKA.....	25
3.1 ZÁKONNÉ OPRAVNÉ POLOŽKY.....	25
3.1.1 Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení	26
3.1.2 Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. 12. 1994.....	26
3.1.2.1 Legislativa platná pro pohledávky vzniklé do 31. 12. 2013	26
3.1.2.2 Legislativa platná pro pohledávky vzniklé od 1. 1. 2014	27
3.1.3 Zákonné opravné položky k drobným pohledávkám	28
3.2 ZÁKONNÝ ODPIS POHLEDÁVKY	28
4 ŘEŠENÍ POHLEDÁVEK PO SPLATNOSTI Z ÚČETNÍHO HLEDISKA	30
4.1 ÚČETNÍ OPRAVNÉ POLOŽKY	30
4.2 ÚČETNÍ ODPIS POHLEDÁVKY	31

5	MOŽNOSTI ŘEŠENÍ PRO ZAJIŠTĚNÍ POHLEDÁVEK A PRO PŘECHÁZENÍ VZNIKU POHLEDÁVEK PO SPLATNOSTI.....	32
5.1	POSTOUPENÍ POHLEDÁVEK	32
5.2	FAKTORING	32
5.3	DŮKLADNÉ PROVĚŘENÍ NOVÝCH ODBĚRATELŮ	33
5.4	SMLUVNÍ ZÁLOHY	34
5.5	ÚROKY Z PRODLENÍ A SMLUVNÍ POKUTY	34
5.6	UZNÁNÍ DLUHU	34
5.7	ZAJIŠTĚNÍ POHLEDÁVKY NOTÁŘSKÝM ZÁPISEM S DOLOŽKOU PŘÍMÉ VYKONATELNOSTI	35
II	PRAKTICKÁ ČÁST	36
6	PŘEDSTAVENÍ SPOLEČNOSTI.....	37
6.1	PŘEDMĚT PODNIKÁNÍ SPOLEČNOSTI XY	38
6.2	ROZBOR POLOŽEK MAJETKOVÉ A FINANČNÍ STRUKTURY SPOLEČNOSTI XY, S.R.O.....	39
7	ŘEŠENÍ POHLEDÁVEK V PODNIKU.....	42
7.1	POHLEDÁVKY ZA SPOLEČNOST A	42
7.1.1	Navrhované řešení pro rok 2015	46
7.1.2	Navrhované řešení pro rok 2016	46
7.2	POHLEDÁVKA ZA SPOLEČNOST K	49
7.2.1	Zhodnocení situace.....	52
7.2.2	Navrhovaná řešení.....	53
7.3	POHLEDÁVKY ZA SPOLEČNOST O – VZÁJEMNÝ ZÁPOČET ZÁVAZKŮ A POHLEDÁVEK.....	55
7.3.1	Hodnocení situace a doporučení	56
7.4	POHLEDÁVKY VŮČI DALŠÍM DLUŽNÍKŮM VZNIKLÉ ČINNOSTÍ VELKOOBCHODU	57
7.4.1	Doporučení pro řízení pohledávek ve velkoobchodě.....	58
8	NAVRHOVANÁ ŘEŠENÍ PRO SPOLEČNOST XY.....	59
8.1	NÁVRHY PRO ROK 2015.....	59
8.2	NÁVRHY PRO ROK 2016.....	59
8.3	DOPORUČENÍ PRO VELKOOBCHOD SPOLEČNOSTI XY.....	60
8.4	OSTATNÍ NÁVRHY A DOPORUČENÍ	60
8.5	NÁVRHY PRO ZAJIŠTĚNÍ POHLEDÁVEK A PŘEDCHÁZENÍ VZNIKU POHLEDÁVEK PO SPLATNOSTI	61
	ZÁVĚR	63
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	64
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	67
	SEZNAM OBRÁZKŮ	68
	SEZNAM TABULEK.....	69
	SEZNAM PŘÍLOH.....	70

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou pohledávek po splatnosti a jejich řešením z hlediska právního, daňového a účetního. Důvodem zvolení tohoto tématu bylo především to, že tato problematika je v dnešní době velmi aktuální. Týká se téměř každého podnikatelského subjektu, ať už v menší nebo větší míře, nezávisle na jeho velikosti a prosperitě. V dnešní době téměř žádný podnik, který neprodává pouze za hotové, nemůže říci, že se nikdy nepotýkal s pohledávkami po splatnosti a různými druhy jejich následného řešení.

Pohledávky mají v každém podniku obrovský význam, protože jsou neodmyslitelnou součástí aktiv podniku. Každá pohledávka se v okamžiku jejího vzniku ihned stává výnosem a tento výnos automaticky podléhá zdanění, konkrétně dani z příjmu a v případě plátců daně z přidané hodnoty také této dani. Věřitel je povinen tyto daně zaplatit bez ohledu na to, zda mu bylo plnění z této pohledávky uhrazeno či nikoliv. Po této stránce jsou tedy věřitelé velmi znevýhodněni, protože musí nejdříve vynaložit náklady spojené se vznikem pohledávek a následně také náklady na úhradu již zmíněných daní z těchto výnosů, ale nikoliv příjmů. Z tohoto důvodu je pro každý podnik velmi důležité správné řízení jeho pohledávek, využívání správných řešení pohledávek, které jsou již po splatnosti a vhodná opatření pro minimalizaci vzniku takových pohledávek.

Teoretická část poskytuje poznatky získané z odborné literatury k jednotlivým vhodným právním řešením, které mohou být mimosoudní nebo soudní. Dále se zabývá potřebnou legislativou, která vymezuje tvorbu účetních a daňových opravných položek a odpisů pohledávek.

Praktická část se zabývá reálnými pohledávkami po splatnosti v konkrétní společnosti. Jsou zde analyzovány dosavadní řešení těchto pohledávek po splatnosti v daném podniku a také zhodnocení těchto použitých metod. Dále jsou uvedena také nově navržená řešení pro další postup, odrážející se od teoretické části, včetně způsobů účtování.

Konkrétně bylo společnosti doporučeno využívání tvorby zákonných opravných položek, díky kterým je možné snížit základ daně a tím také celkovou daň z příjmů právnických osob. Další návrhy jako například dokument o uznání dluhu anebo insolvenční řízení by měly zajistit lepší vymahatelnost pohledávek po splatnosti. Podniku jsou také navrženy možnosti, kterými lze snížit vznik pohledávek po splatnosti a to prověřováním nových, ale i stávajících zákazníků.

Jsem přesvědčena o tom, že pokud se vybraná společnost rozhodne využívat všechna mnou navrhovaná řešení nebo alespoň některé z nich, může si tím zlepšit stávající stav, přehlednost a řízení svých pohledávek. Tato řešení však nejsou vhodná pouze pro společnost zmiňovanou v této práci, ale každý podnik si zde může najít vhodnou možnost pro řešení svých pohledávek.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavním cílem této práce je navrhování nejvhodnějších možných řešení pohledávek po splatnosti z hlediska právního daňového a účetního ve vybrané společnosti XY, s.r.o. a navrhování způsobů vymáhání těchto pohledávek od dlužníků. Dalším cílem je také znázornit možnosti používání účetních a daňových opravných položek k pohledávkám a odpisů pohledávek. Dále si práce klade za cíl stanovit efektivnější systém při řízení pohledávek v daném podniku, nalézt neefektivnější možnosti zajištění a zlepšení vymahatelnosti pohledávek po splatnosti a také ukázat možnosti pro eliminaci jejich vzniku.

Tato bakalářská práce je určena nejen pro tuto konkrétní společnost, ale její obsah je využitelný také pro jiné společnosti, které mají problém s pohledávkami po splatnosti a jejich následným vymáháním. Tato práce může sloužit podnikatelům pro lepší orientaci v této problematice a také jako souhrn různých řešení neuhrazených pohledávek po splatnosti. Podnikatelé by v této práci také mohli najít návody jak řešit různé situace při vymáhání pohledávek a také například, co mohou udělat, pokud se pohledávka již stane nedobytnou.

Práce je zpracována zejména pro konkrétní společnost XY, s.r.o., ale její výstupy mohou využít i další podnikatelské subjekty, které se nachází v pozici věřitele a evidují ve svých aktivech pohledávky po splatnosti.

Pro zpracování teoretické části je využita metoda sběru dat a informací z různých zdrojů odborné literatury a také vhodné legislativy a jejich následné analýzy. Z těchto informací získaných analytickým přístupem je pak vytvořen ucelenější náhled na danou problematiku metodou syntézy v jednotlivých kapitolách tak, aby čtenáři dával smysl a informace na sebe logicky navazovaly.

Pro praktickou část je využita metoda konkretizace, kde jsou některé metody zmíněné v teoretické části použity na konkrétním podnikatelském subjektu, který aktuálně řeší problematiku pohledávek po splatnosti. Tyto metody jsou aplikovány včetně postupů na konkrétních pohledávkách daného podniku z vybraného hledisek – daňového, účetního a právního. Jsou zde uvedeny možnosti, které podnik využíval před napsáním této práce a následně jsou uvedeny mé poznatky a návrhy, jak bych situaci doporučovala řešit dle informací získaných pro teoretickou část této práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POHLEDÁVKA

Vymezení pojmu pohledávka najdeme především v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, také známý jako Nový občanský zákoník (dále jen NOZ), který nabyl účinnosti 1. ledna 2014. Pohledávka je tedy právo věřitele na určité plnění závazku od dlužníka a dlužník má naopak povinnost toto plnění splacením závazku uspokojit. Toto plnění, které je předmětem závazku, musí být majetkové povahy, ale může mít podobu peněžitou i nepeněžitou, musí však odpovídat zájmu věřitele, přestože tento zájem nemusí být pouze majetkový. (Zákon č. 89/2012 Sb., 2012, § 1721)

Z účetního hlediska se pohledávky příliš nerozlišují na dlouhodobé a krátkodobé na rozdíl od závazků. Pro pohledávky je ve směrné účtové osnově vymezena třída 3, my se v této práci budeme bavit především o pohledávkách z obchodních vztahů a ty se v podvojném účetnictví nacházejí v účtové skupině 31, zejména se používá účet 311 – Odběratelé (Drbohlav a Pohl, 2011, s. 17).

1.1 Důvody vzniku a zániku pohledávky

Pohledávka vzniká především ze vzniku právního vztahu na základě smlouvy, z protiprávního činu nebo jiné právní skutečnosti, která je k tomu právně způsobilá (Zákon č. 89/2012 Sb., 2012, § 1723)

Závazkový vztah je tedy dvoustranný vztah, v němž jedné straně – věřiteli vzniká právo na plnění a zároveň druhé straně – dlužníkovi vzniká povinnost věřiteli toto plnění uhradit. Z tohoto vztahu tedy vyplývá, že splnění závazku neboli zánik pohledávky nastane v okamžiku uhrazení dluhu věřiteli od dlužníka. Pokud toto dlužné plnění není dlužníkem vůči věřiteli uspokojeno do data splatnosti, vzniká nám neuhrazená pohledávka, ze které může následně vzniknout pohledávka nedobytná (Pilátová a Richter, 2011, s. 15; Drbohlav a Pohl, 2011, s. 17).

1.2 Rozdělení pohledávek

1.2.1 Dle schopnosti dlužníka uspokojit dluh

Pohledávky rozdělujeme dle schopnosti dlužníka uspokojit dluh do těchto skupin:

Tab. 1. Rozdělení pohledávek (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 71)

Běžné	Není pochyb o včasném vyrovnání pohledávky, protože je dlužník v příznivé finanční situaci.
Sporné	Dlužník nesouhlasí s určitou náležitostí v pohledávce, např. částka, doba splatnosti, apod.
Pochybné	Pohledávka je po splatnosti a dlužník již byl vyzván k úhradě prostřednictvím upomínky, soudního řízení nebo notářského zápisu, aj. Úplná nebo alespoň částečná úhrada pohledávky je stále možná a pravděpodobná.
Nedobytné	Pohledávka má již znaky nenávratnosti nebo jen částečné návratnosti, v pouze malé hodnotě.

1.2.2 Rozdělení pohledávek na „staré“ a „nové“

Staré – pohledávky vzniklé do 31. prosince 1994. U těchto pohledávek byla možnost pro poplatníky s podvojným účetnictvím, podle Zákona o daních z příjmů (dále jen ZDP), postupného odepisování dané procentuální části do daňových výdajů (nákladů) a to bez ohledu na to, zda se jednalo o promlčené či nepromlčené pohledávky. Tato výhoda byla ale novelou ZDP v zákoně č. 261/2007 Sb. v roce 2007 zrušena.

Nové - jsou to pohledávky, u nichž byl určený datum splatnosti po 31. prosinci 1994.

1.3 Ocenění pohledávek

Ocenění pohledávek se provádí především podle Zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb. a dále vyhláškou č. 500/2002 Sb. a Českými účetními standardy.

Účetní jednotky oceňují pohledávky buď:

- a) k okamžiku uskutečnění účetního případu (při vzniku pohledávky nebo nabytí pohledávky postoupením) nebo
- b) ke konci rozvahového dne nebo k jinému dni, ke kterému se sestavuje účetní závěrka

Pohledávky oceňujeme třemi různými způsoby a to:

- jmenovitou hodnotou
- pořizovací cenou
- reálnou hodnotou

Při vzniku pohledávek se oceňují jmenovitou hodnotou a při nabytí za úplatou nebo vkladem se oceňují pořizovací cenou. Do pořizovací ceny pohledávek patří cena, za kterou byl majetek pořízen a také přímé náklady související s pořízením – např. náklady na znalecké ocenění nakupovaných pohledávek, provize a odměny právníkům. (Pilátová a Richter, 2011, s. 46-47; Drbohlav a Pohl, 2011, s. 23)

Z praktického hlediska u oceňování pohledávek vycházíme především z metod výnosových. Zaměřujeme se přitom hlavně na poznatek, že hodnota dané pohledávky je určena očekávaným užitekem pro jejího držitele. Užitekem se rozumí očekávané příjmy z této pohledávky. Nejprve zvolíme metodu stanovení hodnoty na základě schopnosti dlužníka splácet dluh, druhou metodou je stanovení hodnoty pohledávky simulováním exekuce či insolvenčního řízení a třetí, poslední metodou je stanovení hodnoty zástavních instrumentů. Do ocenění pohledávky patří také analýza souvisejících rizik a nákladů a odhad doby realizace. (EQUITY SOLUTIONS APPRAISALS, ©2015)

1.4 Promlčení pohledávek a prekluze

1.4.1 Promlčení

Při řešení neuhrazených pohledávek je důležité sledovat jejich promlčení. Pohledávka se stane promlčenou po uplynutí tzv. promlčecí doby. Právní úprava pro promlčení doznala s nástupem Nového občanského zákoníku (dále jen NOZ) od 1. 1. 2014 významných změn. Do 31. 12. 2013 existovala dvojitá právní úprava promlčení a to podle Starého občanského zákoníku – Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen SOZ) a dále podle Zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen ObchZ). Bohužel ale v ustanovení promlčení v těchto dvou zákonech byly velké rozdíly, zejména v délce promlčecí doby a to v praxi přinášelo velké komplikace a nejasnosti, obzvláště v případech, u kterých bylo sporné, zda se na daný případ bude aplikovat SOZ nebo ObchZ. Tyto problémy ale od roku 2014 skončily, protože tato ustanovení byla v NOZ sjednocena. Stále se ale ještě uplatňuje také úprava promlčení dle SOZ a Obch.Z, a to v případech, kdy promlčecí lhůta začala běžet před 31.12.2013 a také na promlčecí lhůty pro uplatnění práv, která se řídí právními předpisy účinnými do 31.12.2013.

(Patermanová, ©2014)

Promlčení je spjato s uplynutím stanovené doby a po uplynutí této doby nastává oslabení práva věřitele, nikoli zánik jako je tomu u prekluze (viz. níže). Obecně je tedy možno říci,

že není-li právo věřitele dlužníkem uspokojeno ve stanovené době (podle SOZ a ObchZ či NOZ), promlčí se a dlužník není nadále povinen plnění uhradit. Pokud ale dlužník uspokojí právo věřitele i po uplynutí promlčecí doby, nemůže požadovat vrácení toho co, plnil ani v případě, kdy nevěděl, že jeho závazek je již promlčený. (Patermanová, ©2014; Zákon č. 89/2012 Sb., 2012, § 650).

V případě uplynutí promlčecí lhůty právo věřitele nezaniká, ale jeho postavení vůči dlužníkovi je oslabeno a dlužník má právo se své povinnosti k plnění „zprostit“ uplatněním námitky promlčení. Podle NOZ, v případě soudního řízení, soud přihlédne k promlčení pouze u dlužníka, který se předem nevzdal práva uplatnit námitku promlčení. SOZ ani ObchZ výslovně neřešili možnost vzdání se práva uplatnit námitku promlčení.

NOZ nepřináší zásadní změnu ohledně počátku běhu promlčecí lhůty. Promlčecí lhůta začíná běžet ode dne, kdy mohlo být právo poprvé uplatněno, jedná-li se o právo vymahatelné u orgánu veřejné moci. Poprvé může být právo uplatněno tehdy, pokud se oprávněná osoba dozvěděla o okolnostech rozhodných pro počátek běhu promlčecí lhůty, anebo kdy se o nich dozvědět měla a mohla (Zákon č. 89/2012 Sb., 2012, § 619).

Zásadním rozdílem mezi právní úpravou promlčení dle SOZ, ObchZ a NOZ je stanovení délky obecné promlčecí doby, která dle SOZ činila 3 (tři) roky, dle ObchZ 4 (čtyři) roky a dle NOZ je obecná promlčecí lhůta pohledávek 3 roky. Hlavní změnu, kterou také NOZ přináší je, že dává stranám možnost ujednat si odlišnou délku promlčecí lhůty od lhůty stanovené zákonem. Je tedy možnost ujednat si dobu kratší i delší, nejméně však v trvání jednoho roku a nejdéle v trvání patnácti let. (Zákon č. 89/2012 Sb., 2012, § 630)

Pokud dlužník uznal svůj dluh, právo se promlčí za 10 let ode dne, kdy došlo k uznání dluhu. V uznání dluhu může dlužník také určit dobu, do které splní svůj závazek a potom se právo promlčí za 10 let od posledního dne určené doby.

Jestli věřitel v průběhu promlčecí lhůty uplatní právo u orgánu veřejné moci a pokračuje-li řádně v zahájeném řízení, promlčecí lhůta po tuto dobu neběží. Platí to také o právu již vykonatelném, jestliže byl navržen výkon rozhodnutí nebo nařízení exekuce. (Chalupa, Kadlec, Pilátová, 2015, s. 226)

Promlčení pohledávek je důležité zejména v případě, kdy chceme tvořit opravné položky k pohledávkám. Opravné položky dané zákonem mohou být totiž tvořeny pouze k nepromlčeným pohledávkám. Pokud u určité pohledávky hrozí riziko promlčení, je nutné tuto pohledávku odepsat před uplynutím promlčecí doby, a dále ji vést na účtech

podrozvahové evidence. Problematiku daňových odpisů řeší §24 odst. 2 písm. y) ZDP. (Chalupa, Kadlec, Pilátová, 2015, s. 226)

1.4.2 Prekluze

Dalším právním institutem spojeným s uplynutím určitého času je prekluze. Prekluze má ovšem po uplynutí času pro věřitele zásadní důsledek, protože tím dochází k zániku závazku, ke kterému přihlíží soud i bez námítky dlužníka (Zákon č. 89/2012 Sb., 2012, §654). Pokud i přesto dlužník plnění uhradí, je jeho jednání protiprávní a může po věřiteli následně požadovat navrácení toho, co plnil. (Drbohlav, Pohl, 2011, s. 33; Patermanová, ©2014)

1.5 Vzájemný zápočet závazků a pohledávek

Jestliže si strany dluží vzájemně plnění stejného druhu, existuje možnost, kde si každá ze stran započítá svoji pohledávku proti pohledávce strany druhé. K započtení lze přistoupit v momentě, kdy straně vznikne povinnost plnit svůj vlastní dluh a zároveň požadovat právo uspokojení vlastní pohledávky. Započtením se ruší pohledávky obou stran v rozsahu, v jakém se vzájemně kryjí. Pokud se nekryjí zcela, započte se pohledávky obdobně jako při splnění. Toto nastává v okamžiku, kdy se staly způsobilými k započtení obě pohledávky. Pohledávky způsobilé k započtení jsou ty, které lze uplatnit před soudem. Nejisté nebo neurčité pohledávky nejsou způsobilé k započtení. Započtení nebrání promlčení pohledávky, nastalo-li v době, kdy se pohledávky staly způsobilými k započtení. (Zákon č. 89/2012 Sb., 2012, § 1982-1989)

2 ŘEŠENÍ POHLEDÁVEK Z PRÁVNÍHO HLEDISKA

2.1 Mimosoudní

2.1.1 Mediační řízení

Mediace je alternativní způsob řešení sporů, přesněji je to neformální proces mimosoudního řešení sporů za pomoci kvalifikovaného neutrálního prostředníka – mediátora, který má za úkol pomáhat účastníkům konfliktu ke vzájemné komunikaci a dorozumění. Tento proces je pro všechny strany, včetně mediátora, dobrovolný. Všechny strany proto musí se zprostředkováním sporu souhlasit a mají po celou dobu řízení právo mediaci ukončit a přistoupit k řízení soudnímu. Hlavními principy mediace tedy jsou:

- Dobrovolnost – účastníkům konfliktu nelze nařídit, aby se pokusili uzavřít smír a tedy, aby se dohodly na řešení svého sporu.
- Nestrannost – mediátor musí být nezájatý a musí být schopen ke stranám přistupovat bez předsudků, v opačném případě je povinen od případu odstoupit.
- Vyváženost – obě strany se rovnoměrně podílí na řešení sporu, ani jedna ze stran nesmí mít pocit, že je znevýhodněna. Také mediační dohoda musí být vyvážená a obsahovat práva a povinnosti obou stran sporu.
- Neutralita – mediátor respektuje názory, postoje a návrhy stran konfliktu bez toho, aby je hodnotil nebo prosazoval vlastní názory a řešení.
- Nezávislost – mediátor nesmí být finančně, vztahově či emočně propojen se žádnou ze stran sporu.
- Diskrétnost, důvěrnost – informace sdělené v rámci mediace jsou spojeny s mlčenlivostí mediátora a ten je nesmí bez souhlasu účastníků sporu nijak zveřejnit.

(Janotová, 2014, s. 15-17)

Výsledkem mediace by měla být jasně formulovaná, srozumitelná a uskutečnitelná dohoda na, jejímž vypracování by se měli podílet všichni účastníci mediačního procesu. Tato dohoda by měla obsahovat konkrétní postupy řešení, rozdělení odpovědnosti, úkolů, náhradních řešení, ale také sankce za její nedodržení. Na rozdíl od soudního řízení mají strany možnost řešení sporu nabídnuté mediátorem odmítnout. (Janotová, 2014, s. 18)

2.1.2 Rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení neboli arbitráž je dalším z moderních alternativních způsobů řešení sporů. Je mnohem rychlejší, efektivnější, ale přitom levnější než soudní řízení, a proto také v průběhu posledních několika let došlo k prudkému nárůstu sporů řešených prostřednictvím rozhodčího řízení. A také zmodernizovaná právní úprava nasvědčuje tomu, že rozhodčí řízení bude dále významným prvkem v boji proti, v České republice (dále jen ČR) typické, špatné platební morálce.

Toto řízení v ČR upravuje zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, který byl na začátku roku 2012 novelizován. Byly do něho zapracovány normy evropského práva na ochranu spotřebitele, a tím dostala právní úprava patřičnou legislativní úroveň.

Smluvní ujednání o rozhodčím řízení, tzv. rozhodčí smlouva, je základním předpokladem pro možnost využití rozhodčího řízení. U smluv mezi podnikateli je toto ujednání možné prostřednictvím krátkého odstavce umístěného v samotné smlouvě, v obchodních podmínkách, ve splátkovém kalendáři nebo na objednávce. Pokud má být vztah se spotřebitelem podřazen rozhodčímu řízení, musí být rozhodčí doložka samostatnou listinou.

Rozhodčí řízení může mít dvě formy podle toho, zda probíhá před zákonem zřízeným rozhodčím soudem nebo před soukromou (fyzickou) osobou. V následující tabulce jsou uvedeny hlavní výhody rozhodčího řízení oproti soudnímu řízení.

Tab. 2. Výhody rozhodčího řízení oproti soudnímu řízení (Sdružení rozhodců, 2015)

Rychlost	6 – 8 týdnů od podání žaloby
Nižší náklady	poplatek za rozhodčí řízení - 3 % z hodnoty sporu poplatek za soud - 5 % z hodnoty sporu
Vykonatelnost	rozhodnutí rozhodce - rozhodčí nález, má stejné právní účinky jako pravomocné rozhodnutí soudu, je široce vykonatelné i v zahraničí
Neveřejnost	je neveřejné na rozdíl od soudního projednání
Kvalifikovanost	rozhodci jsou vysokoškolsky vzdělaní v oboru právo, mnohdy mají na rozdíl od soudců zkušenost z právní praxe
Nezávislost	rozhodce není nikdy zainteresován na výsledku sporu, který rozhoduje, na rozdíl od soudce za své rozhodnutí nese plnou osobní odpovědnost

Neformálnost	na rozdíl od soudního procesu není svázáno formálními postupy, což rozhodcům umožňuje vést strany ke smírnému, kompromisnímu řešení sporu
Komfort	toto řízení je možné vést elektronicky, jeho účastníci mají možnost nahlížet do svého spisu on-line přes webové rozhraní

2.2 Soudní řízení

2.2.1 Soudní řízení

Soudním vymáháním se rozumí především vymáhání pohledávek donucením ze strany státu. Od podání žaloby až po výkon soudního rozhodnutí, přihlášení pohledávky do konkurzního řízení, případně podání návrhu na prohlášení konkurzu na majetek dlužníka a účast v tomto řízení. Soudní řízení vymezuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád v platném znění.

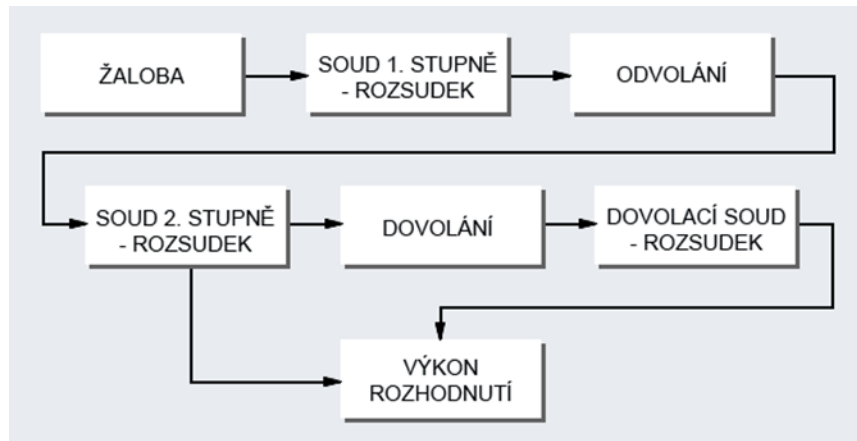
Toto řízení se zahajuje na základě podání žaloby nejčastěji ze strany věřitele, než ale tento krok učiní, měl by si zjistit, na který soud se má s uplatněním svého práva obrátit. Věřitel (žalobce) by se měl také rozhodnout, zda se nechce nechat, v soudním řízení, k zajištění uplatnění svých práv, zastupovat právním zástupcem, který by mu poskytl kvalifikovanou právní pomoc. (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 56)

Účastníky soudního řízení jsou tedy žalobce (navrhovatel, žalující strana) a žalovaný (odpůrce, žalovaná strana). Žalobce podává žalobu, ve které tvrdí, že je nositelem subjektivního hmotného práva a označuje v ní žalovaného, o kterém tvrdí, že je nositelem odpovídající hmotněprávní povinnosti. Tyto subjekty se stávají účastníky řízení v okamžiku, kdy byl návrh (žaloba) doručen soudu. (Doleček, 2015, kapitola 4)

U vymáhání pohledávek prostřednictvím soudu by v žádosti o podání žaloby mělo být uvedeno především:

- Obchodní firma
- Místo podnikání, IČ dlužníka, popřípadě rodné číslo
- Dlužná částka, která má být u soudu uplatněna
- Smlouva, včetně jejích příloh, dodatků, změn, a pokud není smlouva, pak
- Dokumenty, které prokazují existenci smlouvy (objednávka, dodací list, apod.)
- Faktura (popřípadě kopie)
- Uvedení údajů o datech, a pokud byly zaplacený částečné úhrady, pak jejich formy

- Upomínky, doklad o zaslání a obdržení upomínky, výzvy k zaplacení dlužné částky
- Další korespondence důležitá pro soudní vymáhání
- Uvedení dalších rozhodujících skutečností o jednání s dlužníkem (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 56)

Obr. 1. Průběh soudního řízení (Doleček, 2015, kapitola 5)

Soudní řízení je zahájeno okamžikem, kdy soud obdržel návrh na zahájení řízení, které je vždy ukončeno jedním ze tří rozhodnutí:

- Rozsudek - je slavnostnější forma rozhodnutí (jménem republiky) a vyhláší se vždy veřejně a to i v případě, že samo jednání veřejné nebylo. Při vyhlášení rozsudku uvede předseda senátu výrok rozsudku spolu s odůvodněním a poučením o odvolání a možnosti výkonu rozhodnutí. Není-li žádný z účastníků vyhlášení rozsudku přítomen, uvede předseda senátu pouze výrok. Rozsudkem se zásadně rozhoduje ve věci samé, odvolací soud rozhoduje rozsudkem, jestliže potvrzuje nebo mění rozsudek, v jiném případě rozhoduje usnesením. Jestliže dovolací soud zamítá dovolání proti rozsudku odvolacího soudu nebo jestliže zrušuje rozsudek odvolacího soudu, rozhoduje rozsudkem, jinak rozhoduje usnesením.
- Usnesení - pokud zákonem není stanoveno jinak, ve všech případech se užívá forma rozhodnutí usnesením. Náležitosti tohoto rozhodnutí jsou na rozdíl od rozsudku méně striktní, další rozdíly můžeme najít ve formě veřejném vyhlášení, které je stanoveno pouze u rozsudku.
- Platební rozkaz - pokud je v žalobě uplatněno právo na zaplacení peněžité částky a toto právo také vyplývá ze skutečností uvedených v žalobě, může soud i bez výslovné žádosti žalobce vydat platební rozkaz. Tento žalovanému ukládá do 15 dnů od doručení rozkazu zaplatit žalovanou částku a náklady řízení, nebo v uvedené lhůtě

podat tzv. odpor. V případě podání odporu se platební rozkaz ruší a ve věci je nařízeno ústní jednání. Platební rozkaz je nutné žalovanému doručit do vlastních rukou s tím, že náhradní doručení je vyloučeno. Pokud se platební rozkaz doručit nepodaří, soud jej zruší a opět nařídí již zmíněné ústní jednání.

V některých případech je možné podat odvolání a to do 15 dnů od přijetí rozhodnutí. Pokud ale odvolání není podáno v 15. denní lhůtě, rozhodnutí nabývá právní moci. Pokud je podáno odvolání, rozsudek nenabývá právní moci, do rozhodnutí odvolacího soudu. (Doleček, 2015, kapitola 6)

2.2.2 Insolvenční řízení

Insolvence neboli úpadek (bankrot) dlužníka nastává za stavu, kdy má dlužník závazky vůči více věřitelům a není schopen tyto závazky všechny splnit. V insolvenčním řízení se tato situace řeší tak, že při jednom řízení jsou vypořádávány vztahy mezi všemi věřiteli tak, aby nebyl nikdo zvýhodňován, ale aby byli všichni věřitelé uspokojeni relativně stejným a spravedlivým způsobem. Insolvence se řídí Zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, též insolvenční zákon. Insolvenční zákon vymezuje způsoby řešení úpadku a hrozícího úpadku u fyzických i právnických osob, podnikatelů i nepodnikatelů, během soudního řízení. (Business Group s.r.o., 2015a)

Úpadek může mít 3 formy:

- Platební neschopnost – to znamená neschopnost plnění závazků ve stanovené době vůči více věřitelům. Množství věřitelů je třeba prokázat, stejně jako je třeba posoudit objektivní stav. Nesmí se uvést jen, že dlužník nechce plnit své dluhy. Dlužník je brán jako v platební neschopnosti po uplynutí 30 dnů ode dne splatnosti pohledávky.
- Předlužení – dlužník má opět více věřitelů, ale jsou jimi pouze právnické osoby nebo fyzické osoby (dále jen PO a FO) – podnikatelé. Zde souhrn všech splatných závazků dlužníka přesahuje majetek dlužníka. (Bařinová, Hótová, Olšar, 2006, s. 35)
- Hrozící úpadek – není to zatím přímo úpadek, ale už se dá vzhledem k okolnostem předpokládat, že dlužník nebude schopen plnění svých závazků. (Business Group s.r.o., 2015a)

Insolvenční řízení (úpadek) se zahajuje na základě podaného návrhu ze strany věřitele nebo dlužníka. V případě, že návrh na řešení úpadku dlužníka podává věřitel, musí podat společně s návrhem i přihlášku pohledávek. V návrhu na zahájení insolvenčního řízení je nutné uvést

jméno dlužníka a popsat důvody vzniku pohledávky. Tento návrh na zahájení insolvence předkládá místně příslušnému krajskému soudu v závislosti na místě bydliště dlužníka. Jestliže podává návrh na zahájení insolvence věřitel, v tom případě se nejedná o návrh na oddlužení, protože návrh na zahájení insolvence formou oddlužení může podat pouze dlužník. (Business Group s.r.o., 2015b)

Pro řešení úpadku jsou možné tři způsoby tohoto řešení. Pro FO (podnikatele i nepodnikatele) probíhá řešení úpadku buď oddlužením anebo konkurzem. Pro PO je jako způsob řešení určen konkurz a reorganizace.

Oddlužení

Oddlužení neboli osobní bankrot je forma řešení úpadku možná pouze pro fyzické osoby a návrh na řešení úpadku touto formou může podat pouze sám dlužník. V průběhu oddlužení dojde ke sjednocení dlužnickových dluhů a uspokojování věřitelů dvěma způsoby. Buď zpeněžení majetkové podstaty, kdy se prodá dlužníkuv majetek získaný do doby schválení oddlužení, a potom jsou věřitelé uspokojováni z financí získaných prodejem tohoto majetku. Dalším způsobem uspokojení věřitelů je plnění splátkového kalendáře, kdy dlužník splácí po dobu 5 let své dluhy podle poměru daného výší pohledávek. Jestliže bude dlužník po dobu 5 let splácet své dluhy pravidelnými splátkami a splatí-li alespoň 30% svých závazků, bude mu zbytek dluhů po 5 letech odpuštěn. (Business Group s.r.o., 2015c)

Konkurs

Dalším z možných řešení úpadku je konkurs a jeho využití je možné jak u podnikatelů tak nepodnikatelů. Stejně jako u oddlužení dojde ke zpeněžení majetkové podstaty dlužníka a následnému poměrnému uspokojení věřitelů. Neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak. Pro FO nepodnikatele je pak možnost řešit úpadek také formou nepatrného konkursu. Tento se využívá také pro řešení menších konkursů co do velikosti majetku a počtu věřitelů. A tento nepatrný konkurs je efektivnější a rychlejší formou řízení než při klasickém konkursu.

Reorganizace

Reorganizace je určena jen pro dlužníky podnikatele, kteří mají alespoň sto zaměstnanců a kteří vykázali za poslední účetní období celkový obrat alespoň ve výši sto miliónů korun. V průběhu reorganizace se jedná o ozdravení podniku a postupné vypořádání dluhů a dlužník

i nadále provádí svou podnikatelskou činnost v rámci sestaveného reorganizačního plánu. (Business Group s.r.o., 2015c)

2.2.3 Exekuční řízení

Exekuční řízení je jedním z nástrojů vymáhání pohledávek, které se řídí zákonem č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti. Toto řízení se zahajuje na základě doručení návrhu na nařízení exekuce soudnímu exekutorovi, ze strany oprávněného. Soudní exekutor tento návrh spolu s exekučním titulem předloží soudu nejpozději do 15 dnů a požádá ho o udělení pověření k provedení exekuce. Soud následně usnesením nařídí exekuci a jejím provedením pověří exekutora do 15 dnů, jestliže jsou splněny všechny zákonem stanovené předpoklady. Toto usnesení se doručuje exekutorovi, oprávněnému (věřiteli), ale také povinnému (dlužníkovi) do vlastních rukou. Jestliže povinný odmítne přijmout usnesení o nařízení exekuce, je usnesení doručeno dnem, kdy jeho přijetí bylo odepřeno. Po doručení usnesení má povinný zakázáno nakládat se svým majetkem. Exekutor poté, co obdrží usnesení o nařízení exekuce, posoudí, způsob provedení exekuce a vydá exekuční příkaz týkající se majetku, který má být exekucí postižen. (BPX office s.r.o., 2015a)

Exekuční titul

Exekuční titul je pravomocné vykonatelné rozhodnutí a jedná se zejména o:

- vykonatelné rozhodnutí soudu (rozsudek, platební rozkaz, schválený smír),
- vykonatelný rozhodčí nález,
- exekutorský zápis se svolením k vykonatelnosti,
- notářský zápis se svolením k vykonatelnosti,
- rozhodnutí orgánů státní správy a územní samosprávy,
- výkazy nedoplatků ve věcech nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení.

Exekuční titul může být věřitelem (oprávněným) předložen, pokud dlužník (povinný) disponuje majetkem.

Jestliže je vázáno to, co ukládá exekuční titul povinnému, na splnění podmínky nebo na splnění vzájemné povinnosti oprávněného, je možné nařídít exekuci jen v případě, prokáže-li oprávněný, že podmínka byla splněna nebo že sám svou vzájemnou povinnost vůči povinnému již splnil. (BPX office s.r.o., 2015b)

Exekuční příkaz

Exekuční příkaz je příkaz k provedení exekuce některým z možných způsobů daných zákonem. Například exekuce ukládající zaplacení peněžité částky lze řešit prodejem movitých věcí a nemovitostí, prodejem podniku, přikázáním pohledávky, srážkami ze mzdy a jiných příjmů.

Proti exekučnímu příkazu se nelze odvolat. Majetek postižený exekučním příkazem, nesmí povinný převést na jinou osobu, zatížit ho nebo s ním jinak nakládat. Právní úkon je neplatný, pokud jím povinný porušil tuto povinnost. (BPX office s.r.o., 2015c)

Náklady exekuce

Náklady, které jsou spojeny s exekucí, plně hradí povinný a patří mezi ně odměna exekutora, náhrada hotových výdajů a náhrada za doručení písemností. Způsob určení a výši odměny exekutora, hotových výdajů atd. upravuje vyhláška č. 330/2001 Sb. U exekuce určené k zaplacení peněžité částky činí odměna exekutora 15 % z vymožené částky (minimálně však 3.000 Kč), a to do výše 3.000.000 Kč, při částce vyšší odměna exekutora procentuálně klesá.

Oprávněný může s exekutorem uzavřít písemnou smlouvu, kterou se sjednává smluvní odměna za provedení exekuce nad rámec tarifní odměny stanovené vyhláškou. Smluvní odměna není považována za náklad exekuce. Exekutor má právo po oprávněném požadovat složení zálohy na náklady exekuce a to max. do 30 % tarifní odměny u exekuce na zaplacení peněžité částky. (BPX office s.r.o., 2015d)

Soudní exekutor

Soudní exekutor je fyzická osoba splňující předpoklady pro provádění exekucí, kterou stát pověřil exekutorským úřadem.

Exekutor provádí kromě nuceného výkonu exekučních titulů (exekuce) také např. dobrovolné dražby, exekutorské zápisy (obdoba notářských zápisů), které jsou pak i exekučním titulem. Exekutor má povinnost být pojištěný proti odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem exekuční činnosti. (BPX office s.r.o., 2015e)

3 ŘEŠENÍ POHLEDÁVEK PO SPLATNOSTI Z DAŇOVÉHO HLEDISKA

Při řešení pohledávek po splatnosti z daňového hlediska máme dvě možnosti. Buď opravnou položku neuhrazené pohledávky, anebo odpis pohledávky. Zákonné opravné položky jsou stanoveny v zákoně č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů (dále jen ZoR). Odpis pohledávky patří do daňově uznatelných nákladů a znamená jednorázové a nenávratné snížení hodnoty pohledávky, na rozdíl od opravných položek, které lze případně zrušit. Odpis pohledávky upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen ZDP). Jak opravné položky, tak také odpisy pohledávek se dále rozlišují na zákonné a účetní, u kterých si zásady pro jejich tvorbu vytváří sama účetní jednotka. (Drbohlav a Pohl, 2011, s. 27 a 99)

3.1 Zákonné opravné položky

Opravné položky (OP) se vytvářejí na základě inventarizace k pohledávkám po splatnosti. Účelem těchto OP je vyjádření rizika nezaplacení pohledávky snížením ocenění této pohledávky v účetní závěrce. Obecněji řečeno OP slouží ke zvýšení daňově uznatelných nákladů, z toho vyplývající snížení daňového základu a tím pádem k eliminaci daňové povinnosti vyplývající z neuhrazené obchodní transakce.

Opravnými položkami se podle ZoR rozumí opravné položky vytvořené k rozvahové hodnotě nepromlčených pohledávek splatných po 31. prosinci 1994 a zaúčtované podle zvláštního právního předpisu. Rozvahovou hodnotou pohledávky se rozumí jmenovitá hodnota nebo pořizovací cena pohledávky. Pokud není zákonem výslovně stanoveno jinak, tak opravné položky tvoříme pouze k pohledávkám, o kterých bylo při jejich vzniku účtováno na výnosových účtech, a takto vzniklý příjem nebyl osvobozen od daně z příjmů nebo nezahrnovaným do základu daně z příjmů. Opravné položky se netvoří k pohledávkám vzniklým z titulu cenných papírů a ostatních investičních nástrojů, úvěrů, zápůjček půjček, ručení, záloh, plnění ve prospěch vlastního kapitálu, úhrady ztráty obchodní korporace společnosti, smluvních pokut a úroků z prodlení, poplatků z prodlení, penále a jiných sankcí ze závazkových vztahů, k pohledávkám nabytým bezúplatně a k souboru pohledávek.

Opravné položky se ruší ve stejném období, ve kterém pominuly důvody, pro které byly vytvořeny. Tvorba zákonných opravných položek není povinná. Pokud má věřitel vůči dlužníkovi současně splatné závazky, tak nesmí vytvořit opravné položky k těmto svým

pohledávkám, do té doby, dokud neprovede vzájemný zápočet závazků a pohledávek s tímto dlužníkem. (Zákon č. 593/1992 Sb., 1992, §2 a §4; Chalupa, Kadlec, Pilátová a spol., 2015, s. 218)

3.1.1 Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení

Tyto opravné položky, poplatníci daně z příjmů, kteří vedou účetnictví, mohou tvořit až do výše rozvahové hodnoty pouze u nepromlčených pohledávek přihlášených u soudu od zahájení do konce lhůty stanovené v rozhodnutí soudu o úpadku nebo do konce lhůty podle insolvenčního zákona, spojí-li soud s rozhodnutím o úpadku rozhodnutí o povolení oddlužení, a to v období, v němž byly přihlášeny a za které se podává daňové přiznání. Jestliže je na místo přihlášky pohledávky povolena reorganizace, postačí, že dlužník věřitelovu pohledávku správně uvedl v seznamu svých dluhů podle zvláštního právního předpisu. (Zákon č. 593/1992 Sb., 1992, §8 (1))

Zrušení těchto opravných položek se dělá na základě výsledků insolvenčního řízení nebo v případě, že pohledávku popřel dlužník, věřitel a nebo insolvenční správce. (Zákon č. 593/1992 Sb., 1992, §8 (2))

3.1.2 Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. 12. 1994

Opravné položky tohoto typu lze vytvářet pouze k nepromlčeným pohledávkám, které byly v době jejich vzniku účtovány do výnosů, a zahrnovány do základu daně z příjmů. Jejich tvorba je nákladem na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Zrušení opravných položek nastává v případě, že pominou důvody pro jejich existenci nebo v případě promlčení pohledávky, k níž byla OP vytvořena. Mohou také nastat důvody, při nichž se odpis pohledávky považuje za náklad na dosažení, zajištění a udržení příjmů a pak se OP také ruší. (Zákon č. 593/1992 Sb., 1992, §8a)

3.1.2.1 Legislativa platná pro pohledávky vzniklé do 31. 12. 2013

U nepromlčených pohledávek, splatných po 31. 12. 1994, se mohou tvořit OP v různé výši z neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky, v závislosti na tom, jaká doba uplynula od konce sjednané doby splatnosti.

Pokud od konce sjednané doby splatnosti pohledávky uplynulo více než 6 měsíců a rozvahová hodnota pohledávky nepřekračuje stanovený limit 200.000 Kč, je možné

vytvořit OP až do výše 20 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky. U pohledávek, které překračují tento limit, není možné zákonnou opravnou položku ve výši 20% vytvářet.

Vyšší opravné položky a opravné položky k pohledávkám nad 200.000 Kč lze vytvářet jen v případě, bylo-li ohledně těchto pohledávek zahájeno rozhodčí, soudní anebo správní řízení a poplatník daně z příjmů se tohoto řízení řádně a aktivně účastní. Podmínkou je také to, že od konce sjednané lhůty splatnosti uplynula určitá lhůta stanovená v ZoR. Tyto lhůty a s nimi spojeny procentní sazby opravných položek jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab. 2. Zákonné opravné položky k pohledávkám splatným po 31. 12. 1994 a vzniklým před 31. 12. 2013 (Chalupa, Kadlec, Pilátová, 2015, s. 220)

Zákonné opravné položky k pohledávkám splatným po 31. 12. 1994 a vzniklým před 31. 12. 2013	
Od konce sjednané lhůty splatnosti uplynulo více než:	Procentní sazba zákonné OP až do výše:
12 měsíců	33%
18 měsíců	50%
24 měsíců	66%
30 měsíců	80%
36 měsíců	100%

3.1.2.2 Legislativa platná pro pohledávky vzniklé od 1. 1. 2014

Mezi tvorbou opravných položek k pohledávkám vzniklým před 31. 12. 2013 a po 31. 12. 2013 je zásadní rozdíl především v tom, že u pohledávek vzniklých od 1. 1. 2014 je možná tvorba opravných položek i k pohledávkám nad 200.000 Kč, aniž by bylo zahájeno soudní řízení. A to je pro daňové poplatníky velkou výhodou. Tento limit do 200.000 Kč již platí pouze pro pohledávky nabyté postoupením. Pro určení správné výše OP slouží následující tabulka.

Tab. 3. Zákonné opravné položky k pohledávkám vzniklým od 1. 1. 2014
(Chalupa, Kadlec, Pilátová, 2015, s. 220)

Zákonné opravné položky k pohledávkám vzniklým od 1. 1. 2014	
Od konce sjednané lhůty splatnosti uplynulo více než:	Procentní sazba zákonné OP až do výše:
18 měsíců	50%
30 měsíců	100%

3.1.3 Zákonné opravné položky k drobným pohledávkám

Daňový poplatník má možnost vytvářet zákonnou opravnou položku až do výše 100%, v případě, že dané pohledávky splňují následující podmínky:

- Pokud pohledávka splňuje podmínky pro tvorbu opravné položky k pohledávkám splatným po 31. 12. 1994,
- Rozvahová hodnota pohledávky bez příslušenství nepřesáhne částku 30.000 Kč v okamžiku jejího vzniku,
- Od konce splatnosti pohledávky uplyne nejméně 12 měsíců, a
- Ke dni tvorby OP nepřesahuje celková hodnota pohledávek bez příslušenství vzniklých u poplatníka částku 30.000 Kč vůči těmto dlužníkovi, u něhož uplatňuje postup podle tohoto ustanovení. (Zákon č. 593/1992 Sb., 1992, §8c)

Při tvorbě takových opravných položek je poplatník povinen vést samostatnou evidenci o těchto pohledávkách například na samostatném analytickém účtu. (Chalupa, Kadlec, Pilátová, 2015, s. 222)

3.2 Zákonný odpis pohledávky

Odpis pohledávky patří mezi daňově uznatelné náklady a to za předpokladu, že o pohledávce při jejím vzniku bylo účtováno ve výnosech a takto vzniklý zdanitelný příjem nebyl od daně osvobozen. Tudíž dle splnění podmínek §24 odst. 2, písm. y) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů lze jednorázově odepsat pohledávky od těchto dlužníků:

1. u dlužníka, u něhož soud zrušil konkurs z důvodu, že majetek dlužníka je zcela nepostačující, a pohledávka byla poplatníkem přihlášena u insolvenčního soudu a měla být vypořádána z majetkové podstaty,

2. který je v úpadku nebo jemuž úpadek hrozí na základě výsledků insolvenčního řízení,
3. který zemřel, a pohledávku nelze uspokojit ani vymáháním na dědicích dlužníka,
4. který byl právnickou osobou a zanikl bez právního nástupce a věřitel nebyl s původním dlužníkem nijak spojenou osobou
5. na jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je uplatňována veřejná dražba a to na základě výsledků této dražby,
6. dlužníkův majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je postižen exekucí, a to na základě výsledků provedení této exekuce. (Zákon č. 586/1992 Sb., 2012, §24)

4 ŘEŠENÍ POHLEDÁVEK PO SPLATNOSTI Z ÚČETNÍHO HLEDISKA

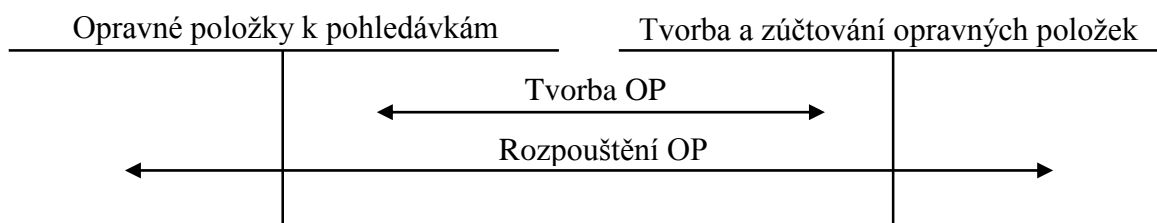
4.1 Účetní opravné položky

Podle zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví je povinností každé účetní jednotky při oceňování majetku a závazků ke konci rozvahového dne brát do úvahy všechna předvídatelná rizika a možné ztráty týkající se majetku a závazků, jakož i všechna snížení hodnoty. Z účetního hlediska tedy opravné položky mají za úkol vyjadřovat reálnou hodnotu aktiv, a tím podávat věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situaci účetní jednotky. (Drbohlav a Pohl, 2011, s. 31)

U pohledávek všeobecně existuje riziko nadhodnocení majetku, a pokud účetní jednotka zjistí, že u některé z jejích pohledávek existuje riziko, že tato pohledávka nebude zaplacená v plné výši, je její povinností účtovat nejen o zákonných opravných položkách, ale také o účetních opravných položkách.

K jedné pohledávce je možné vytvářet jak zákonnou, tak zároveň účetní opravnou položku, vždy však platí, že součet opravných položek vytvořených ke konkrétní pohledávce nesmí přesáhnout účetní hodnotu této pohledávky na rozvahovém účtu. (Chalupa, Kadlec, Pilátová, 2015, s. 222)

Vytváření opravných položek jak zákonných, tak i účetních se účtuje na vrub nákladů v účtové skupině 55 a ve prospěch příslušného účtu v účtové skupině 39. Opravná položka se může snížit, popřípadě úplně zrušit vyúčtováním ve prospěch nákladů v účtové skupině 55 a na vrub účtu v účtové skupině 39. Ukázkou účtování přibližuje následující schéma. (Trávníčková, 2015, České účetní standardy 3.7.5, s. 254)

Obr. 2. Tvorba a zrušení OP (vlastní zpracování)

4.2 Účetní odpis pohledávky

Tento odpis se provádí na základě rozhodnutí účetní jednotky podle vnitropodnikové směrnice a nejčastěji se jedná o případy, kdy je ze všech okolností zřejmé, že by náklady spojené s vymáháním pohledávky přesáhly její výtěžek, ale zároveň nejsou splněny podmínky pro daňový odpis.

Účetní odpis pohledávky není daňově uznatelný a zachycuje se v účtové skupině 54 – Jiné provozní náklady. Pohledávka tímto odpisem právně nezaniká, účetní jednotka ji nadále vede v podrozvahové evidenci a to že ji účetní jednotka účetně odepsala, neznamená, že dlužník už nemá nadále povinnost ji zaplatit. (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 78)

5 MOŽNOSTI ŘEŠENÍ PRO ZAJIŠTĚNÍ POHLEDÁVEK A PRO PŘECHÁZENÍ VZNIKU POHLEDÁVEK PO SPLATNOSTI

5.1 Postoupení pohledávek

Postoupení pohledávky neboli cese je ve své podstatě prodej pohledávky, který se provádí změnou v osobě věřitele na základě písemné smlouvy. Tato cese se provádí zpravidla za úplatu či jinou formu plnění. Účelem je zajištění hotových peněžních prostředků v případě, jeví-li se postupovaná pohledávka jako dlouhodobá. Druhá možnost je zajistit prostřednictvím postoupené pohledávky plnění jiné pohledávky. Při tomto procesu dochází k převodu oprávnění z původního věřitele na nového věřitele, který nabývá s podpisem smlouvy právo vymáhat plnění od dlužníka. Nový věřitel by měl původnímu věřiteli za toto právo zaplatit určitou dohodnutou částku přiměřenou vzhledem k hodnotě plnění, době splatnosti pohledávky a riziku spojenému s vymáháním tohoto plnění. (Šantrůček a Štědra, 2012, s. 20; Pilátová a Richter, 2011, s. 22)

Pohledávku je možné převést i bez souhlasu dlužníka, je však nutné dlužníkovi oznámit změnu věřitele. (Šebestíková, 2011, s. 43)

5.2 Faktoring

Faktoring je jednou z forem zajištění pohledávek a spočívá v odkupu krátkodobých pohledávek před dobou jejich splatnosti specializovanou faktoringovou společností. Tyto společnosti nejčastěji nakupují pohledávky, které nejsou nijak jištěny. Toto zajištění je upraveno písemnou smlouvou o postoupení pohledávky a tato smlouva se nejčastěji uzavírá na určité časové období. (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 35)

Tento způsob jištění spočívá v tom, že faktoringová společnost dává hotové peníze podnikateli, od něhož pohledávku odkupuje na základě faktoringové smlouvy. Samozřejmě, že tato služba není nezištná a proto hotovost, kterou poskytne faktoringová společnost podnikateli před splatností faktury, je vždy nižší než hodnota pohledávky a to pro faktoringovou společnost znamená zisk. K postoupení pohledávky není nutný souhlas dlužníka. (Cooke, 2003, s. 33; Vozňáková, 2004, s. 75-76)

5.3 Důkladné prověření nových odběratelů

V dnešní době, která je tak nějak typická pohledávkami po splatnosti a někdy až nedobytnými pohledávkami je pro podnikatele velmi důležité snažit se, aby jim pohledávky s takovým rizikem vůbec nevznikaly. Je velmi obtížné odhadnout situaci, v případě že zvažujeme spolupráci s novým neověřeným odběratelem, je však mnoho možností, jak tohoto odběratele před uzavřením obchodu prověřit a každý podnikatel by těchto možností měl v rámci zajištění svých pohledávek využívat. Svého odběratele lze ověřit například na volně dostupných internetových databázích, jako jsou:

- www.justice.cz – obchodní rejstřík
- www.info.mrcr.cz/ares/ - administrativní registr ekonomických subjektů (informace o obchodních společnostech a podnikajících FO)
- www.rzp.cz – živnostenský rejstřík (informace o provozovnách)
- adisreg.mrcr.cz – Ministerstvo financí (zde můžeme ověřit, zda je náš odběratel plátcem DPH)
- nahlizenidokn.cuzk.cz – zde můžeme ověřit, zda má odběratel vlastní sídlo, popřípadě kdo je vlastníkem nemovitosti, kde odběratel podniká v pronajaté provozovně,
- www.dlužnik.cz – registr dlužníků
- www.registr-pohledavek.cz – zde najdeme pravidelně aktualizovanou databázi pohledávek za dlužníky z České i Slovenské republiky, včetně možnosti rychle zveřejnit své dlužníky.

V případě prověřování budoucího obchodního partnera by se podnikatelé měli zaměřit především na:

- 1) Ekonomickou sílu obchodního partnera – solventnost
- 2) Postavení na trhu, obchodní spolupráci s jinými firmami, konkurenci, atd.
- 3) Bonitu firmy, spolehlivost při splácení úvěrů a ostatních smluvních závazků,
- 4) Obchodní spory
- 5) Strukturu vlastníků a vedení společnosti, změny majitele.

(Pilátová a Richter, 2011, s. 9)

5.4 Smluvní zálohy

Ke způsobům zajištění pohledávek patří také smluvní zálohy, kterými lze poměrně účinně zajistit splnění závazku. Poskytnutí zálohy nebo i celé platby předem, ze strany odběratele není dáno žádným právním předpisem a celé to tedy závisí pouze na domluvě účastníků závazkového vztahu. (Pilátová a Richter, 2011, s. 14)

5.5 Úroky z prodlení a smluvní pokuty

Úroky z prodlení znamenají určité ve smlouvě předem stanovené procento z neuhrazené pohledávky, které se načítá každým dnem po dni splatnosti pohledávky až do dne úhrady plnění. V praxi není výhodné sjednávat si s odběratelem vysoké úroky z prodlení, protože při soudním vymáhání jsou následně tyto úroky snižovány na zákonnou výši. Je tedy proto lepší sjednání vysoké smluvní pokuty, která je případně soudem posuzována jako smluvní dohoda mezi plnoprávními subjekty a většinou ji soud uznává ve výši, v jaké byla dohodnuta. (Pilátová a Richter, 2011, s. 17)

Jako další sankci vůči dlužníkovi si mohou strany ve smlouvě sjednat již výše zmíněnou povinnost dlužníka uhradit smluvenou částku při nesplnění závazku, tzv. smluvní pokutu. Právní úprava smluvní pokuty je uvedena v NOZ (§ 2048) nově jako způsob utvrzení dluhu a nikoli zajištění závazku, jako tomu bylo dříve podle SOZ (starého občanského zákoníku). (Pilátová a Richter, 2011, s. 20; Kučera & Associates Advokátní Kancelář, 2015)

5.6 Uznání dluhu

Dříve se rozlišovalo na uznání dluhu a uznání závazku, ale dnes podle NOZ existuje už jen uznání dluhu. Uznání dluhu je provedeno ze strany dlužníka a tímto potvrzuje svůj dluh vůči věřiteli. Tímto způsobem sice bohužel dlužníka nepřinutíme k úhradě závazku, ale dojde-li k uznání dluhu, právo na úhradu pohledávky se promlčí až za 10 let (před NOZ to byly pouze 4 roky) ode dne, kdy k uznání došlo, pokud ale dlužník určí v uznání i dobu, do které bude plnit, běží promlčecí lhůta až od tohoto dne. Pokud právo bylo již promlčeno, ale přesto došlo k uznání dluhu, nárok se obnoví a začne běžet nová promlčecí lhůta. (Advokátní kancelář Mgr. Zdeňka Rumlíka, 2015)

5.7 Zajištění pohledávky notářským zápisem s doložkou přímé vykonatelnosti

Notářský zápis se svolením k přímé vykonatelnosti je další z forem uznání závazku dlužníkem a dělí se na dva typy. Prvním typem je jednostranné uznání dluhu podle §71 a notářského řádu a druhý typ je dohoda mezi oprávněným a povinným dle §71b notářského řádu. Pro obě strany je výhodnější druhý typ a to formou dohody, ve které si věřitel s dlužníkem může sjednat další podmínky či povinnosti. Výhodou těchto zápisů se svolením k přímé vykonatelnosti je také to, že k jejich sepsání může notář zmocnit svého koncipienta a tím je zajištěna velká flexibilita na straně notáře. Pro věřitele je největší výhoda v tom, že tento notářský zápis je exekučním titulem, na jehož základě je možné nařídit exekuci v případě neplnění dlužníkem řádně a včas. Podstata této formy vymáhání je v motivování dlužníka tím, že se mu obvykle umožňuje hradit závazek ve splátkách, k čemuž se zavazuje právě v notářském zápisu. Odměnu za sepsání notářského zápisu hradí vždy dlužník. Tato je ale podstatně nižší než případné náklady, které by musel dlužník hradit v případě soudního sporu a tudíž má i on snahu řešit své závazky touto cestou. (epravo.cz, ©2013)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 PŘEDSTAVENÍ SPOLEČNOSTI

Společnost XY je společností s ručením omezeným založena v roce 2004 pouze dvěma společníky. Její počáteční činností bylo projektování elektrických zařízení; montáž a opravy vyhrazených elektrických zařízení; výroba, instalace a opravy elektronických zařízení a poskytování technických služeb k ochraně majetku a osob. V průběhu let až do současnosti si tento mikro podnik prohluboval své zkušenosti ve svých stávajících činnostech, ale také přidával další a další činnosti podnikání. Nyní tato firma nabízí:

- 1) Projektování v automatizovaném systému ke zpracování elektrotechnické dokumentace ELPROCADx v AutoCAD 2010
 - projekty pro stavební povolení
 - projekty prováděcí
 - projekty skutečného provedení
 - rozpočty elektrotechnických zařízení
 - projekty hromosvodů a uzemnění
 - aktivní hromosvody
 - projekty rozvaděčů NN
 - projekty rozvaděčů pracovních strojů
 - provádění slaboproudých rozvodů
- 2) Dodávka a montáž elektrotechnických zařízení
 - Občanská výstavba, dodávka a montáž
 - Průmyslová výroba
 - Opravy gumárenských vulkanizačních lisů
- 3) Prodej elektromateriálu, počítačové techniky a satelitního zboží
- 4) Velkoobchod s elektroinstalačním materiálem

Společnost XY působí převážně na území České republiky, ale proběhlo také několik projektů na Slovensku, například pro společnost Sony Nitra a také pro Japonsko u firmy Takenaka. Zmínila bych také, že společnost prováděla rekonstrukci v celorepublikové síti obchodů Baťa.

Od roku 2014 společnost XY obohatila svou činnost o provozování velkoobchodu s elektroinstalačním materiálem.

6.1 Předmět podnikání společnosti XY

- Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona:
 - Projektování elektrických zařízení
 - Poskytování software, poradenství v oblasti informačních technologií, zpracování dat, hostingové a související činnosti a webové portály
 - Velkoobchod a maloobchod
 - Zprostředkování obchodu a služeb
 - Výroba strojů a zařízení
 - Výroba elektronických součástek, elektrických zařízení a výroba a opravy elektrických strojů, přístrojů a elektronických zařízení pracujících na malém napětí
 - Výroba, rozmnožování, distribuce, prodej, pronájem zvukových a zvukově-obrazových záznamů a výroba nenahraných nosičů údajů a záznamů
- Výroba, instalace, opravy elektrických strojů a přístrojů, elektronických a telekomunikačních zařízení
- Montáž, opravy, revize a zkoušky elektrických zařízení
- Provádění staveb, jejich změn a odstraňování
- Poskytování technických služeb k ochraně majetku a osob.
- Silniční motorová doprava – nákladní provozovaná vozidly nebo jízdními soupravami o největší povolené hmotnosti nepřesahující 3,5 tuny, jsou-li určeny k přepravě zvířat nebo věcí
- Silniční motorová doprava – nákladní vnitrostátní provozovaná vozidly o největší povolené hmotnosti do 3,5 tuny včetně – nákladní mezinárodní provozovaná vozidly o největší povolené hmotnosti do 3,5 tuny včetně.

6.2 Rozbor položek majetkové a finanční struktury společnosti XY, s.r.o.

Tab. 4. Procentuální rozbor položek majetkové a finanční struktury společnosti XY, s.r.o. – vertikální analýza (vlastní zpracování)

(v tis. Kč)	2013		2014		2015	
AKTIVA CELKEM	3 759	100%	5 050	100%	5 907	100%
Dlouhodobý majetek	154	4%	2 888	57%	2 890	49%
Oběžná aktiva	3 605	96%	2 160	43%	3 017	51%
Zásoby	212	6%	126	2%	126	2%
Dlouhodobé pohledávky	0	0%	0	0%	0	0%
Krátkodobé pohledávky	1 539	41%	1 325	26%	1 037	18%
Pohledávky z obchodních vztahů	677	18%	1 176	23%	902	15%
Krátkodobý finanční majetek	1 854	49%	709	14%	1 854	31%
PASIVA CELKEM	3 759	100%	5 050	100%	5 907	100%
Vlastní kapitál	2 998	80%	2 575	51%	2 690	46%
Základní kapitál	200	5%	200	4%	200	3%
Cizí zdroje	761	20%	2 475	49%	3 217	54%
Dlouhodobé závazky	0	0%	0	0%	0	0%
Krátkodobé závazky	761	20%	1 339	27%	2 246	38%
Závazky z obchodních vztahů	707	19%	1 238	25%	1 703	29%
Bankovní úvěry a výpomoci	0	0%	1 136	22%	971	16%

Tab. 5. Vývojové trendy položek majetkové a finanční struktury - společnost XY - horizontální analýza (vlastní zpracování)

(v tis. Kč)	2013	2014	2014/2013	2015	2015/2014	2015/2013
AKTIVA CELKEM	3 759	5 050	34%	5 907	17%	57%
Dlouhodobý majetek	154	2 888	1775%	2 890	0%	1777%
Oběžná aktiva	3 605	2 160	-40%	3 017	40%	-16%
Zásoby	212	126	-41%	126	0%	-41%
Dlouhodobé pohledávky	0	0	0%	0	0%	0%
Krátkodobé pohledávky	1 539	1 325	-14%	1 037	-22%	-33%
Pohledávky z obchodních vztahů	677	1 176	74%	902	-23%	33%
Krátkodobý finanční majetek	1 854	709	-62%	1 854	161%	0%
PASIVA CELKEM	3 759	5 050	34%	5 907	17%	57%
Vlastní kapitál	2 998	2 575	-14%	2 690	4%	-10%
Základní kapitál	200	200	0%	200	0%	0%
Cizí zdroje	761	2 475	225%	3 217	30%	323%
Dlouhodobé závazky	0	0	0%	0	0%	0%
Krátkodobé závazky	761	1 339	76%	2 246	68%	195%
Závazky z obchodních vztahů	707	1 238	75%	1 703	38%	141%
Bankovní úvěry a výpomoci	0	1 136	0%	971	-15%	0%

Tab. 6. Ukazatele aktivity společnosti XY, s.r.o. (vlastní zpracování)

	2013	2014	2015
Obrat celkových aktiv z tržeb	1,56	0,86	0,57
Obrat celkových aktiv z výnosů	1,60	0,90	1,92
Doba obratu zásob z tržeb (dny)	13,01	10,43	13,42
Doba obratu pohledávek z tržeb (dny)	94,43	105,30	32,91
Doba obratu závazků z tržeb (dny)	48,33	35,13	137,81
Obrat dlouhodobého majetku	38,10	1,51	1,17
Obratovost pohledávek	3,68	10,36	5,66
Obratovost závazků	7,45	10,25	2,61

Jen krátce bych zmínila určité prvky z finanční analýzy podniku.

Jak z údajů a procentních výpočtů tabulek můžeme vyčíst, sledovanému podniku se v průběhu let (především v roce 2014) rapidně zvýšila bilanční suma a to bylo způsobeno především koupí budovy k provozování nové činnosti podniku – velkoobchod s elektroinstalačním materiálem. Z toho stejného důvodu se také velmi významně zvýšil poměr dlouhodobého majetku na celkových aktivech a naopak položka oběžných aktiv v průběhu let klesá. Za zdůraznění stojí hlavně také poměr vlastních a cizích zdrojů v průběhu 2013-2015. Zatímco v roce 2013 byl tento poměr velmi nevyvážený a bylo zřejmé, že si podnik většinu svých aktiv financuje z vlastních zdrojů, v roce 2015 je tento poměr už vyváženější, ale právě naopak podnik svá aktiva financuje více z cizích než z vlastních zdrojů. A to je dle mé analýzy způsobeno taktéž koupí stavby, která byla pořízena z dlouhodobého úvěru. Položky pohledávek se v průběhu let nijak významně neměnily, ani přesto, že byl zaveden již zmíněný velkoobchod. Ale myslím, že je to jen otázkou času, kdy se pohledávky v průběhu let začnou navyšovat.

Doba obratu pohledávek z obchodních vztahů klesla z roku 2014 na rok 2015 o celých 73 dní, což je pro podnik velmi dobrá zpráva, protože jsou v roce 2015 tím pádem pohledávky spláceny v o hodně kratším čase, než tomu bylo v předchozích letech.

Doba obratu závazků se naopak zhruba o 100 dní zvýšila, což by se zdálo na první pohled jako velmi špatné pro pověst firmy. Myslím si ale, že delší lhůty splácení jsou ve stavebnictví běžnou záležitostí a tento obrovský nárůst doby splácení závazků je zde nejspíš způsoben vznikem velkoobchodu, který má domluveny u svých dodavatelů nadstandardní lhůty splatnosti.

7 ŘEŠENÍ POHLEDÁVEK V PODNIKU

7.1 Pohledávky za společnost A

Společnost XY započala spolupráci s firmou A v polovině roku 2012. Podepsáním smlouvy o dílo byly tyto společnosti dohodnuty na dlouhodobé spolupráci za účelem rekonstrukce výrobní haly.

V této smlouvě bylo také dohodnuto průběžné fakturování těchto prací. V září téhož roku byla společnosti A vystavena první faktura, která byla v pořádku uhrazena do data její splatnosti. S firmou A se tedy téměř půl roku spolupracovalo bez problémů a nebyl důvod zpochybňovat její solventnost. Na začátku roku 2013 ale společnost A poprvé nesplnila svůj závazek ve lhůtě splatnosti vůči společnosti XY a to u faktury č. f2013003 v hodnotě 9 116 Kč splatné 22.2.2013 a právě tehdy započaly problémy s úhradami také dalších faktur. V pořadí druhá faktura neuhrazená ve splatnosti byla ze dne 7.1.2013 v hodnotě 50 000 Kč splatná taktéž 22.2.2013. Na základě toho firma XY telefonicky urgovala zaplacení těchto faktur. Firma A ale tento problém zdůvodnila jako pouze dočasnou platební neschopnost z důvodu prodlení platby od investora. Na základě toho firma XY nepřerušila tuto spolupráci a i nadále firmě A prováděla sjednané práce – konkrétně elektroinstalační práce při rekonstrukci výrobní haly. Po dvou neuhrazených fakturách následovaly fakturace dalších dodávek elektroinstalačního materiálu včetně provedených prací, které byly řádně zaplacený ve sjednaném termínu. Díky těmto úhradám společnost XY nabyla dojmu, že firma A je opět platby schopná a bude dál řádně plnit své závazky a to jak ty nové, tak také zatím neuhrazené faktury č. f2013003 a f2013005. Společnost XY dále prováděla práce dle platného harmonogramu stavby a na základě odsouhlasených soupisů prací byla dne 3.6.2013 vystavena další faktura č. 2013025 v částce 17 842 Kč, splatná 17.6.2013. Tuto dlužník opět neuhradil, a tím znovu nastaly problémy s platební neschopností dlužníka.

Společnosti XY tedy vznikly vůči dlužníkovi A pohledávky po splatnosti v celkové hodnotě 76 958 Kč, které nebyli kvůli špatné komunikaci s dlužníkem schopni vymocit. Obrátili se tedy s žádostí o pomoc při vymáhání pohledávek na advokátku. Ve spolupráci s advokátkou se rozhodli pro mimosoudní řešení a postupovali následovně:

1. Výzva k úhradě dlužné částky (viz příloha č. 1)

Jako první krok při vymáhání pohledávek doporučila advokátka mimosoudní řešení, a to Výzvu k úhradě dlužné částky. Dne 14. října 2013 společnost XY s právním zastoupením, vyzývá dlužníka k úhradě dlužné částky ve výši 76.958 Kč a také vypočtených úroků z prodlení ve výši 9.990 Kč.

Na splnění svých závazků měl dlužník stanovenou lhůtu 14 dnů od obdržení této výzvy. Dlužník je ve výzvě také upozorněn na to, že pokud dlužnou částku do dané lhůty neuhradí, bude přistoupeno k vymáhání pohledávek soudní cestou.

Dlužník i přes tuto výzvu svůj dluh nesplnil.

2. Předžalobní upomínka (viz příloha č. 2)

Na základě stále neuhrazených pohledávek se společnost XY rozhodla prostřednictvím své advokátky k dalšímu kroku vymáhání dlužné částky.

Dne 21. února 2014 zaslala advokátka firmě A předžalobní upomínku, ve které dlužníka upozorňuje na možnost podání žaloby v případě, že dlužnou částku neuhradí do 14 dnů od obdržení této upomínky. Upozornila také, že v případě přistoupení k soudnímu vymáhání by se celková výše dluhu dále zvyšovala o náklady soudního řízení.

I přes tyto výzvy a upozornění nebyla dlužná částka stále uhrazena.

Dlužník se společností XY dlouhou dobu nekomunikoval, navzdory snahám ze strany věřitele o telefonickou domluvu. Později se ozval s navrhovaným řešením úhrady jeho dluhu.

3. Návrh na splacení závazku ze strany dlužníka

22. října 2014 se dlužník přece jenom ozval prostřednictvím emailu a projevil vůli dlužnou částku uhradit. Jako důvod neplnění svých závazků uvedl, že se jeho společnost dostala do finančních potíží, přesto slíbil, že se bude snažit svůj dluh vůči společnosti XY uhradit. Jeho navrhované řešení spočívalo v úhradě jeho závazků v měsíčních splátkách od poloviny listopadu 2014, až do úplného vyrovnání.

4. Vyjádření k návrhu na splacení dlužné částky (viz příloha č. 3)

Advokátka věřitele se k tomuto návrhu vyjádřila dne 29. října 2014 a to tak, že společnost XY přijme navrhované řešení za předpokladu, že dlužník podepíše advokátkou navržené uznání dluhu a splátkový kalendář.

5. Uznání dluhu (viz příloha č. 4)

Dlužník A se rozhodl přistoupit k navrhovanému uznání dluhu a také v něm zahrnutém splátkovém kalendáři. Toto rozhodnutí také potvrdil svým podpisem. Bohužel i přesto termíny ani částky splátkového kalendáře stále nedodržel.

Tab. 7. Navrhovaný a odsouhlasený splátkový kalendář a jeho následné plnění

Období	Částka k úhradě	Uhrazeno	Splněno
listopad 2014	20 000 Kč	0 Kč	Ne
prosinec 2014	20 000 Kč	20 000 Kč	Ano
leden 2015	20 000 Kč	20 000 Kč	Ano
únor 2015	16 958 Kč	0 Kč	Ne

Přestože dlužník zatím nedodržel smluvený splátkový kalendář ve stanovených termínech, byla z jeho strany alespoň jedna z faktur uhrazena zcela a druhá částečně.

Úhrady splatných faktur jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab. 8. Úhrady splatných faktur

Faktura číslo	Dlužná částka	Datum vystavení	Datum splatnosti	Uhrazeno	Částka
f2013003	9 116 Kč	5.1.2013	22.2.2013	3.12.2014	9 116 Kč
f2013005	50 000 Kč	7.1.2013	22.2.2013	4.12.2014 27.1.2015	10 884 Kč 20 000 Kč
f2013025	17 842 Kč	3.6.2013	17.6.2013	neuhrazeno	-
Celkový dluh	76 958 Kč				
Celkem uhrazeno	40 000 Kč				
Zbývá k úhradě	36 958 Kč				

Po úhradě v lednu 2015, která byla prozatím poslední, hodnotila společnost XY své počínání při vymáhání jako poměrně úspěšné, protože se jí tímto podařilo získat větší část ze svých pohledávek po splatnosti. Dále se společnosti XY podařilo s dlužníkem telefonicky spojit a ten ji ujistil, že již nemá finanční potíže. Věřitel XY tedy doufal v bezproblémovou úhradu všech jeho zbývajících pohledávek, přesto ale nepřestal být vůči dlužníkovi A obezřetný, po předcházejících problémech, a to udělal velmi dobře.

V tuto chvíli plně souhlasím s postupem, který si společnost XY při vymáhání zvolila, a to hlavně proto, že se jim ve spolupráci s právní zástupkyní podařilo přimět dlužníka k podepsání „uznání dluhu“. Tímto dokumentem se totiž pozastavuje promlčecí doba pohledávek a tím pádem má věřitel více času na jejich další možné vymáhání. Pokud by ale dlužník se splácením dluhu opět otálel, potom bych navrhovala, podat žalobu k příslušnému soudu, ale pouze za účelem zastrašení dlužníka. V případě, že by ho ani tento krok nepřiměl splatit svůj dluh, firma XY by neuhradila soudní poplatek a tím by žaloba zanikla. V tomto případě totiž soudní řízení není pro věřitele žádoucí, z důvodu relativně nízké vymáhané částky. Bylo by totiž zbytečné investovat do velmi nákladných soudních poplatků, které by v případě neúspěšného výsledku soudního sporu musel hradit sám věřitel.

Situace se dále vyvíjela tak, že po poslední úhradě v lednu 2015 dlužník A opět přestal plnit své závazky a odmítal s věřitelem jakkoli komunikovat. Společnost XY byla připravena i na tuto situaci a chtěla tedy přikročit k soudnímu vymáhání prostřednictvím podání žaloby na dlužníka. Advokátka zastupující společnost XY ale nejdříve dlužníka prolustrovala na webových stránkách insolvenčního rejstříku a zjistila nemilou skutečnost. Dlužník A se ocitl v úpadku a v březnu roku 2015 u něho bylo zahájeno insolvenční řízení z důvodu předlužení. To znamená, že souhrn všech jeho splatných závazků přesahoval hodnotu jeho majetku.

Návrh na toto řízení byl podán ze strany dalších věřitelů, a tudíž bude insolvenční řízení pravděpodobně řešeno konkursem. Dojde ke zpeněžení majetkové podstaty dlužníka a následnému poměrnému uspokojení všech věřitelů, kteří ve stanovené lhůtě přihlásili své pohledávky do tohoto insolvenčního řízení. Na ty pohledávky, které přihlášeny nebyly, nebude brát zřetel.

Reorganizace jako další z možných řešení insolvenčního řízení u PO, v tomto případě nepřipadá v úvahu, protože dlužník A je poměrně malá firma, která má méně než 100 zaměstnanců a také nedosáhla za poslední účetní období obrát ve výši 100 mil. Kč, tudíž nesplňuje podmínky pro reorganizaci.

V tomto případě musela společnost XY přehodnotit své plánované kroky a na místo podání žaloby na dlužníka, ihned po tomto zjištění přihlásila do tohoto insolvenčního řízení své pohledávky po splatnosti vůči společnosti A ve výši 76.958 Kč včetně vypočtených úroků z prodlení ve výši 9.990 Kč.

Tento krok byl zatím učiněný jako poslední a společnosti XY z právního hlediska nezbyvá momentálně nic jiného než čekat, jak se bude insolvenční řízení vyvíjet a průběžně kontrolovat dokumenty zveřejňované v insolvenčním rejstříku.

7.1.1 Navrhované řešení pro rok 2015

Z hlediska účetního a daňového společnost XY neměla v úmyslu provádět žádné kroky v souvislosti s těmito neuhrazenými pohledávkami do té doby, než bude ukončeno insolvenční řízení. Já bych jí ale navrhovala vytvoření opravných položek k přihlášeným pohledávkám, na které má dle §8 zákona o rezervách nárok až do výše rozvahové hodnoty pohledávek přihlášených u soudu, bez ohledu na to, jak dlouho jsou tyto pohledávky po splatnosti, kromě již promlčených. Doporučovala bych tedy společnosti XY v roce 2015 vytvořit opravné položky v celé neuhrazené výši, a to jak účetní, tak daňově uznatelné.

Tab. 9. Účtování opravných položek dle §8 ZoR.

Pohledávky přihlášené do insolvenčního řízení		OP ve výši	MD	D
neuhrazená část f2013005	19.116 Kč	19.116 Kč	558 - Tvorba a zúčtování OP	391 - OP k pohledávkám
f2013025	17.842 Kč	17.842 Kč		

Tento krok je pro společnost XY velmi výhodný, protože si tvorbou těchto opravných položek zvýší celkové náklady na dosažení, zajištění a udržení příjmů za rok 2015 o celou hodnotu těchto nesplacených pohledávek, tzn. o 36.958 Kč. Bohužel k úrokům z prodlení dle §2 ZoR není možné tvořit opravné položky, takže na částku 9.990 Kč firma XY nesmí vytvořit OP. I tak si ale ve výsledku sníží základ daně pro výpočet daně z příjmů PO o celých 36.958 Kč a tím se samozřejmě sníží také samotná daň z příjmů PO za rok 2015.

7.1.2 Navrhované řešení pro rok 2016

V únoru roku 2016 byla spol. XY obeznámena o tom, že insolvenční řízení na dlužníka A bylo ukončeno z důvodu nemajetnosti. Na základě exekučního příkazu byla společnosti XY uhrazena pouze částka 9.990 Kč ve výši úroků z prodlení.

Tuto skutečnost věřitel XY zaúčtoval následovně:

Tab. 10. Zaúčtování úroků z prodlení.

Datum	Účetní předpis	Částka	MD	D
16.2.2016	Úroky z prodlení vůči dlužníkovi A	9.990 Kč	378 - Ostatní pohledávky	644 – Úroky z prodlení
23.2.2016	Úhrada úroků z prodlení	9.990 Kč	221 – BÚ	378 - Ostatní pohledávky

Po tomto výsledku insolvenčního řízení bych společnosti XY dále doporučovala následující postup. Zrušení neboli rozpuštění opravných položek vytvořených v roce 2015, protože již pominuly důvody pro jejich existenci. Následně bych doporučila daňový odpis těchto neuhrazených pohledávek. Na tento odpis má již společnost XY nárok dle Zákona o daních z příjmů č. 586/1992 Sb., z důvodu toho, že konkurs u dlužníka byl již zrušen kvůli tomu, že majetek dlužníka byl zcela nepostačující na vypořádání všech jeho závazků a tím pádem se tyto pohledávky stávají nedobytnými.

Pro tento postup bych navrhovala následující účtování:

Tab. 11. Rozpuštění opravných položek a následný odpis pohledávek.

Druh dokladu	Účetní předpis	Částka	MD	D
VÚD	Rozpuštění OP k části fa č. f2013005	19.116 Kč	391 - OP k pohledávkám	558 - Tvorba a zúčtování OP
VÚD	Rozpuštění OP k fa č. f2013025	17.842 Kč		
VÚD	Odpis pohledávky z části fa č. f2013005	19.116 Kč	546 – Odpis pohledávky	311 - Odběratelé
VÚD	Odpis pohledávky z fa č. f2013025	17.842 Kč		

Tento daňový odpis je zároveň také odpisem účetním a na základě jeho zaúčtování by nyní firma měla tyto pohledávky vyřadit ze své evidence. Toto vyřazení se provádí z důvodu toho, že tímto odpisem věřitel ztrácí právo na úhradu těchto pohledávek. To by ale firmě XY vadit nemělo, protože už se kvůli bankrotu dlužníka nepředpokládá žádná další budoucí úhrada těchto pohledávek. Naopak by měl považovat toto snížení bilanční hodnoty za výhodu, protože tím zajistí věrnější a poctivější obraz svého účetnictví.

7.2 Pohledávka za společnost K

S dalším zajímavým způsobem řešení pohledávek po splatnosti se společnost XY setkala v případě neuhrazených pohledávek za společnost K.

Se společností K naše společnost XY spolupracovala od roku 2011 a firma K byla vždy solventní. Bohužel se ale společnost K dostala z důvodu neuhrazených pohledávek za jeho dlužníky do dlouhodobé platební neschopnosti. Své závazky vůči společnosti XY, ale měla zájem uhradit, přestože k tomu neměla momentálně platební prostředky. Společnost K tedy navrhla společnosti XY řešení dluhu prostřednictvím postoupení svých pohledávek.

Na tento návrh společnost XY přistoupila a tyto dvě společnosti spolu dne 13. listopadu 2013 uzavřeli smlouvu o postoupení pohledávek (část této smlouvy - viz příloha č. 5)

Firma K měla vůči společnosti XY pohledávku ve výši 509 413,20 Kč splatnou do 7. září 2012, rozhodla se ale společnosti XY postoupit pohledávky ze zádržného od 3 firem v celkové hodnotě 589 413,20 Kč. Protože původní pohledávka za věřitele K byla už více než rok po splatnosti, domluvily se tyto dvě strany na formě vypořádání postoupením pohledávek v celkové výši 589 413,20 Kč, s tím že rozdíl 80 000 Kč bude smluvní pokutou za nedodržení dohodnutých platebních podmínek.

Následující tabulka znázorňuje postoupené pohledávky, jejich výši, datum splatnosti a dlužníky těchto pohledávek.

Tab. 12. Postoupené pohledávky

Postoupená pohledávka č.	Dlužník	Částka	Splatná do:
1.	L	61 622,80 Kč	20.7.2014
2.	M	500 445,70 Kč	15.12.2013
3.	N	27 344,70 Kč	29.7.2014
Celková částka postoupených pohledávek		589 413,20 Kč	
Celková částka dlužná společností K		509 413,20 Kč	
Smluvní pokuta a výnos z postoupení pohledávky pro XY		80 000,00 Kč	

Po podepsání smlouvy o postoupení pohledávek firmy XY a K postupovali následovně. Za pomoci advokátky vytvořili žádosti o ověření postoupených pohledávek pro dlužníky L, M, N. Každému z nich toto oznámení o postoupení a žádost o ověření postoupených

pohledávek zaslali již 15. listopadu 2013 (ukázka – viz příloha č. 6) a následně čekali na vyjádření těchto dlužníků (viz příloha č. 7).

Toto jejich vyjádření bylo u všech tří dlužníků kladné a potvrdili tím, že berou na vědomí tuto změnu věřitele.

Uzavřením smlouvy o postoupení pohledávek se společnost K zbavuje pozice dlužníka vůči společnosti XY, ale zároveň také přichází o pozici věřitele u dlužníků L, M, N.

Naproti tomu pro společnost XY to znamená, že stále zůstává v pozici věřitele, jen se mění dlužník respektive dlužníci jejich pohledávek. A přestože jsou tito noví dlužníci dle obchodního rejstříku momentálně solventnější než společnost K, tak má firma XY namísto jednoho dlužníka najednou dlužníky tři a to by pro ni mohlo představovat daleko větší riziko nesplacení pohledávek, než u jednoho dlužníka.

Pro dlužníky L, M, N to má dopad takový, že až do doby úhrady jsou stále v pozici dlužníků, ale už ne vůči firmě K, ale nově dluží společnosti XY.

Z důvodu předem pevně stanovené smluvní pokuty ve výši 80 000 Kč, kterou byla společnost K povinna uhradit společnosti XY v případě nesplnění svého závazku řádně a včas, postoupila společnost K své pohledávky společnosti XY ne pouze ve výši její neuhrazené faktury, ale o 80 000 Kč více než je tato faktura.

Tento rozdíl 80 000 Kč si společnost XY zaúčtovala do výnosů, konkrétně na účet 644 Smluvní pokuty a úroky z prodlení. Zrušení pohledávky vůči dlužníkovi K a zároveň nabytí nových pohledávek postoupením vůči dlužníkům L, M, N si společnost XY zaúčtovala použitím analytických účtů 311 - Odběratelé. Přesněji postup vypadal tak, že účtem 311-100 na straně dal věřitel XY zrušil pohledávku vůči dlužníkovi K a účtem 311-200 na straně má dáti si vytvořil nové pohledávky vůči dlužníkům L, M, N. Zaúčtování je zobrazeno v následující tabulce.

Tab. 13. Účtování postoupených pohledávek a smluvní pokuty k datu 25.11.2013

Účetní předpis	Částka	MD	D
Postoupení pohledávek z dlužníka K na dlužníky L, M, N	509 413,20 Kč	311-200 Odběratelé L, M, N	311-100 Odběratel K
Smluvní pokuta z prodlení	80 000,00 Kč	378 – Ostatní pohledávky	644 – Smluvní pokuty

Společnost XY si tedy tyto nové pohledávky zaúčtovala na účet 311-200 a pro jejich pro jejich vymáhání nepodnikala žádné další právní kroky. Následně pouze čekala na úhrady od nových dlužníků a měla v úmyslu z prvních úhrad nejdříve odúčtovat smluvní pokutu ve výši 80.000,- Kč, která je vedena na účtu 378 – Ostatní pohledávky.

Dlužníci sami dobrovolně plnili své závazky a to převážně do data jejich splatnosti nebo ještě v relativně přijatelné době po splatnosti. Problémy s úhradou nastaly pouze u jednoho dlužníka a to u firmy N. Tento dlužník má vůči společnosti XY pohledávku ve výši 27 344,70 Kč, která byla splatná 29.7.2014 a ke dni 31.12.2015 nebyla stále uhrazena. Společnost XY zatím ještě nepodnikla žádné kroky pro její vymáhání.

Jak dlužníci hradili své závazky, znázorňuje následující tabulka.

Tab. 14. Úhrady závazků od dlužníků u postoupených pohledávek ke dni 31.12.2015

Postoupená pohledávka č.	Dlužník	Dlužná částka	Splatná do:	Uhrazená částka	Uhrazeno dne
1.	L	61 622,80 Kč	20.7.2014	61 622,80 Kč	21.7.2014
2.	M	500 445,70 Kč	15.12.2013	64 344,70 Kč 135 815,00 Kč 300 286,00 Kč	27.11.2013 13.1.2014 4.3.2014
3.	N	27 344,70 Kč	29.7.2014	neuhrazeno	-
Celková dlužná částka z postoupených pohledávek		589 413,20 Kč			
Celkem uhrazeno		562 068,50 Kč			
Zbývá k úhradě		27 344,70 Kč			

Společnosti XY byly jako první uhrazeny pohledávky vůči dlužníkovi M a z toho důvodu byla pokuta z prodlení ve výši 80 000 Kč odúčtována právě z úhrad od dlužníka M. Účet 378 byl tedy zrušen ve dvou částkách a to z úhrady první faktury ve výši 64 344,70 Kč a z části úhrady druhé faktury. Druhá uhrazená faktura byla zaúčtována složeným účetním zápisem a to tak, že částkou 15 665,30 Kč byl dorovnán účet 378 – ostatní pohledávky a zbylá část ve výši 120 159,70 Kč byla zaúčtována na účet 311-200. Smluvní pokuta je tudíž zcela uhrazena a také zrušena z účtu 378 – ostatní pohledávky. Ostatní úhrady z postoupených pohledávek účtovala firma XY už jen na účet 311-200.

Zaučtování úhrady smluvní pokuty a také všech již splacených pohledávek nabytých postoupením, u firmy XY zobrazuje následující tabulka.

Tab. 15. Účtování splacených postoupených pohledávek a úhrady smluvní pokuty.

Datum	Účetní předpis	Částka	MD	D
27.11.2013	Úhrada části smluvní pokuty z prodlení od dlužníka M	64 344,70 Kč	221 - BÚ	378 – Ostatní pohledávky
13.1.2014	Doplatek části smluvní pokuty z prodlení a úhrada části postoupené pohledávky od dlužníka M	15 655,30 Kč	221 - BÚ	378 – Ostatní pohledávky
		120 159,70 Kč		311-200 Odběratel M
4.3.2014	Úhrada části postoupené pohledávky od dlužníka M	300 286,00 Kč	221 - BÚ	311-200 Odběratel M
21.7.2014	Úhrada postoupené pohledávky od dlužníka L	61 622,80 Kč	221 - BÚ	311-200 Odběratel L

7.2.1 Zhodnocení situace

V tomto případě bych hodnotila zvolené řešení neuhrazených pohledávek vůči původnímu dlužníkovi K tím, že poustoupil své pohledávky vůči dlužníkům L, M, N ve prospěch společnosti XY, jako velmi dobře zvolenou možnost. Pokud by totiž společnost XY na tuto variantu nepřistoupila, tak si myslím, že by se splacení svých pohledávek od dlužníka K nikdy nedočkala, vzhledem k jeho znatelným finančním potížím.

Zároveň bych také chtěla upozornit na správný přístup ze strany dlužníka K, který měl opravdu zájem na tom, aby společnosti XY splatil svůj dluh. Přestože momentálně neměl finanční prostředky, byl ochoten poskytnout společnosti XY možnost postoupení již zmíněných pohledávek. A to je krok, jaký by málokterý dlužník byl ochoten sám navrhnout.

Tímto sice společnost XY ušetřila na případném soudním vymáhání od spol. K, ale zároveň se také kvůli vysoké částce celkových pohledávek dostala do velkého rizika, které pro ni mohlo představovat nesplacení těchto pohledávek od tří nových a neosvědčených dlužníků. Naštěstí se ale toto obávané riziko nepotvrdilo a většina dlužníků poctivě hradila své závazky.

Ke 31.12.2015 z těchto postoupených pohledávek zůstala jako neuhrazená pouze jedna pohledávka za dlužníka N v hodnotě 27 344,70 Kč, splatná 29.7.2014.

Dle mého názoru je toto velmi dobrý výsledek v poměru s tím, jak vysoká byla celková dlužná částka všech postoupených pohledávek. Nyní má společnost XY dokonce uhrazeno o 52 655,30 Kč více než činil původní dluh společnosti K bez smluvní pokuty 80 000 Kč. Tuto smluvní pokutu si však společnost XY odúčtovala hned z prvních úhrad od dlužníka M a tato pokuta je již uhrazena. Zbýlý zůstatek 27 344,70 Kč tedy společnost XY eviduje na účtu 311-200.

Tato neuhrazená pohledávka ke dlužníkovi N byla splatná 29.7.2014, a jak jsem již zmiňovala, společnost XY zatím nepodnikala žádné kroky pro její vymáhání. Tento zůstatek je sice v poměru s celkovým původním dluhem téměř zanedbatelný, protože je ale tato pohledávka už více jak rok a půl po splatnosti, ale stále ještě není promlčená, doporučila bych firmě XY její aktivní vymáhání.

7.2.2 Navrhovaná řešení

Společnosti XY bych konkrétně navrhovala právní řešení velmi podobné jako u dlužníka „A“. Nejdříve bych začala mimosoudním řešením a to tím způsobem, že bych jako první krok poslala dlužníkovi N „Výzvu k úhradě dlužné částky“. Pokud by tato výzva nepomohla k tomu, aby firma N splatila svůj dluh, pokračovala bych odesláním „Předžalobní upomínky“ na adresu dlužníka. V této listině bych ho varovala, že pokud do stanovené lhůty svůj dluh neuhradí, bude přistoupeno k soudnímu řešení a to tím způsobem, že na něho bude podána žaloba k příslušnému soudu. Zároveň bych mu také odeslala k podepsání dokument, ve kterém bych ho požádala o uznání jeho dluhu. Toto „Uznání dluhu“ je pro věřitele velmi důležité, protože pokud ho dlužník potvrdí, právo na úhradu pohledávky se promlčí až za 10 let ode dne, kdy k uznání došlo. A v případě, že dlužník sám uvede termín, do kdy dluh splatí, začíná tato promlčecí lhůta běžet až od tohoto stanoveného dne. Pokud ani tyto kroky nezajistí úhradu pohledávky, doporučovala bych, za pomoci advokátky přistoupit k podání žaloby na dlužníka N. Účelem tohoto kroku by ale bylo pouze dlužníka zastrašit soudem a tím ho přimět k úhradě dlužné částky. Nejspíš bych ale nedoporučovala, aby k samotnému soudnímu řízení opravdu došlo. Soudní výlohy by totiž mohly překročit hodnotu vymáhané částky. A také by mohlo dojít k tomu, že by tyto výlohy nakonec musel zaplatit sám věřitel a to by se mu při výši této vymáhané částky vůbec nevyplatilo riskovat. Všechny tyto právní kroky bych doporučovala využít v roce 2016.

Jako účetní a daňové řešení bych firmě XY velmi doporučovala využití opravné položky na danou pohledávku. V tomto případě má společnost XY nárok dle §8c ZoR na vytvoření daňové opravné položky k pohledávce až do výše 100 % její neuhrazené rozvahové hodnoty. Jedná se totiž o pohledávku, která splňuje všechny podmínky §8c a to:

- hodnota pohledávky bez příslušenství v okamžiku jejího vzniku nepřesáhne částku 30 000 Kč,
- od konce sjednané doby splatnosti pohledávky uplynulo nejméně 12 měsíců,
- celková hodnota pohledávek bez příslušenství vzniklých vůči témuž dlužníkovi, u nichž uplatňuje postup podle tohoto ustanovení, nepřesáhne za období, za které se podává daňové přiznání, částku 30 000 Kč.

Firmě XY bych tedy navrhovala v účetním období roku 2015 vytvořit opravnou položku ve výši 27 344,70 Kč. Tuto OP je ale samozřejmě možné vytvořit až v roce 2016. Vzhledem k tomu, že daňové přiznání k dani z příjmů právnických osob za rok 2015 se odevzdává do 31. března 2016, doporučila bych vytvoření opravné položky všeobecným dokladem ještě pro rok 2015. Tvorbou této opravné položky si firma XY zvýší celkové náklady o 27 344,70 Kč a o tuto částku se tím sníží základ daně pro výpočet daně z příjmů PO v roce, ve kterém bude tato opravná položka vytvořena. Společnost XY tedy ušetří na samotné dani z příjmů PO 19 % z 27 344,70 Kč a to činí úsporu 5 195 Kč

Opravnou položku bych navrhovala zaúčtovat následovně:

Tab. 16. Účtování opravné položky tvořené dle §8c zákona o rezervách.

Druh dokladu	Účetní předpis	Částka	MD	D
VÚD	Opravná položka k pohledávce podle §8c	27 344,70 Kč	558 – Tvorba a zúčtování OP	391 – OP k pohledávkám

Odpis pohledávky bych momentálně společnosti XY nedoporučovala, protože pohledávka ještě není promlčena a společnost XY se může do té doby pokoušet o vymáhání dlužné částky právními způsoby, které jsem již zmiňovala. Odpisem pohledávky by věřitel přišel o právo na úhradu pohledávky. K tomuto kroku bych tedy přistoupila až v době, kdy by uplynula promlčecí lhůta.

7.3 Pohledávky za společnost O – vzájemný zápočet závazků a pohledávek

Firma XY využívá také možnosti řešení neuhrazených pohledávek nebo pohledávek po splatnosti vzájemným zápočtem závazků a pohledávek.

Tato možnost se jí vyskytla konkrétně u nejmenované společnosti O. S touto firmou společnost XY dlouhodobě spolupracuje a nikdy s tímto odběratelem a zároveň také dodavatelem nebyl žádný problém, co se týká úhrady jeho závazků vůči společnosti XY.

Tato firma O pravidelně odebírá zboží ve velkoobchodě s elektromateriálem, který vlastní společnost XY a vždy také využívá možnost úhrady faktur se 14 denní splatností. Doposud tyto faktury také vždy řádně a včas hradila.

Pohledávka po splatnosti vůči společnosti O vznikla pouze jednou a to u faktury č. 15/99 ze dne 15.11.2015, v hodnotě 35.000,- Kč a splatné 29.11.2015. Tato faktura nebyla ještě 29.12.2015 uhrazena, tzn. měsíc po její splatnosti. To sice v dnešní době ještě není mezi dodavatelem nic neobvyklého, přesto ale firma XY svého dlužníka O telefonicky upomínala. Důvodem ale byla spíše obava, zda nevznikla například chyba při odesílání platby bankovním převodem nebo něco podobného, než že by se obávala o solventnost tohoto osvědčeného obchodního partnera. Firma O ale naší společnosti s omluvou oznámila, že má momentálně mírné finanční potíže a minimálně do konce roku 2015 nebude schopna úhrady svého závazku, protože také čeká na peníze od svých dlužníků.

Firma XY byla touto zprávou velmi překvapena, protože tento problém nastal u tohoto dlužníka opravdu poprvé. A protože naše společnost chtěla udělat všechno proto, aby na konci roku 2015 evidovala ve svém účetnictví co nejméně pohledávek po splatnosti, rozhodla se najít řešení i u dlužníka O. Toto řešení bylo kupodivu velmi jednoduché a navíc také velmi efektivní pro obě společnosti.

Firma XY totiž našla ve své evidenci přijatých faktur také fakturu č. 2015128 v hodnotě 34.000,- Kč vystavenou 17.12.2015 společností O, která byla splatná 31.12.2015.

Tento závazek vůči firmě O byl téměř ve stejné výši jako pohledávka vůči společnosti O a proto se společnost XY rozhodla navrhnout řešení prostřednictvím „Dohody o vzájemném zápočtu závazků a pohledávek“. S tímto návrhem firma O souhlasila a tuto dohodu se společností XY také společně písemně potvrdili (viz příloha č. 8). Domluvili se také na doplatku části závazku firmy O částce 1000,- Kč, který převyšoval pohledávku firmy O.

A tento doplatek byl následně firmou O řádně uhrazen. Tímto řešením byly pohledávky obou stran vyrovnány a tyto dvě firmy spolu dále bez problémů spolupracují.

Následující tabulka znázorňuje účtování vzájemného zápočtu závazků a pohledávek a také dalších s tím souvisejících účetních operací z pohledu společnosti XY.

Tab. 17. Účtování vzájemného zápočtu závazků a pohledávek u společnosti XY

Datum	Účetní předpis	Částka	MD	D
15.11.2015	Faktura vystavená č. 15/99 – 21% DPH	28 924 Kč	311 - Odběratelé	604 – Tržby za zboží
		6 076 Kč	311 - Odběratelé	343 – DPH na výstupu
17.12.2015	Faktura přijatá č. 2015128 – 21% DPH	38 098 Kč	518 – Ostatní služby	321 - Dodavatelé
		5 902 Kč	343 – DPH na vstupu	321 - Dodavatelé
31.12.2015	Vzájemný zápočet závazků a pohledávek	34 000 Kč	321 - Dodavatelé	395 – Vnitřní zúčtování
		34 000 Kč	395 – Vnitřní zúčtování	311 - Odběratelé
31.12.2015	Doplatek od firmy O	1 000 Kč	221 – B.Ú.	311 - Odběratelé

7.3.1 Hodnocení situace a doporučení

Z mého pohledu firma XY tuto situaci vyřešila velmi dobře a tento způsob bych jí doporučila provádět pokaždé, pokud to jenom bude možné. Tímto řešením totiž firma ušetří finanční prostředky, které by jinak vynaložila na úhradu přijaté faktury a zároveň se také zbaví rizika neuhrazení pohledávky od dlužníka. Další výhodou tohoto způsobu je také to, že obě firmy ušetří také na bankovních poplatcích za položky, které se rok od roku zvyšují. To sice nejsou pro firmu nijak podstatné částky, ale pokud by si firma XY s některým ze svých obchodních partnerů navzájem fakturovala a zasílala platby pravidelně a velmi často, tak by se tyto bankovní poplatky mohly stát už docela podstatnou položkou a dle mého názoru hlavně zcela zbytečným nákladem pro obě firmy. Proto si myslím, že je v takovém případě výhodné pro obě strany provádět vzájemný zápočet závazků a pohledávek.

7.4 Pohledávky vůči dalším dlužníkům vzniklé činností Velkoobchodu

Jak jsem již zmínila na začátku praktické části, společnost XY obohatila svou činnost v roce 2015 o provozování velkoobchodu s elektrotechnickým materiálem a zbožím.

Tento velkoobchod je pro podnik XY zatím činností novou a proto jsem i pohledávky po splatnosti z této činnosti uvedla pro lepší přehlednost zvlášť do tabulky.

Tab. 18. Pohledávky po splatnosti k 31. 3. 2016 z činnosti velkoobchodu.

Faktura číslo	Částka	Datum vystavení	Datum splatnosti	FA po splatnosti	Dlužník
15/57	4 337 Kč	23. 9. 2015	7.10. 2015	!	D
15/98	891 Kč	13. 11. 2015	27. 11. 2015	!	E
15/100	3 616 Kč	18. 11. 2015	2. 12. 2015	!	F
15/119	19 520 Kč	4. 12. 2015	18. 12. 2015	!	G
15/120	2 885 Kč	7. 12. 2015	21. 12. 2015	!	G
15/145	816 Kč	31. 12. 2015	14. 1. 2016	!	H
16/09	17 097 Kč	15. 1. 2016	29. 1. 2016	!	I
16/41	19 581 Kč	11. 3. 2016	25. 3. 2016	!	G
16/42	2 790 Kč	14. 3. 2016	28. 3. 2016	!	G
16/44	57 835 Kč	16. 3. 2016	30. 3. 2016	!	J
16/45	4 482 Kč	16. 3. 2016	30. 3. 2016	!	J
Celkem	133 850 Kč				

Z tabulky je na první pohled zřejmé, že jednotlivé tržby velkoobchodu jsou v částkách nesrovnatelně nižších, než jsou vystavené faktury z „hlavní činnosti“, kterou je elektroinstalace a elektromontáže především na průmyslových objektech. Celkové tržby z činnosti velkoobchodu se ale pomalu stávají důležitou součástí tržeb celého podniku, a proto je velmi důležitá správná evidence, kontrola a řízení těchto pohledávek.

Velkoobchod má zatím systém nastaven tak, že svým zákazníkům umožňuje úhrady nakoupeného zboží buď hotovostně při odběru zboží, anebo úhradou na bankovní účet se splatností 14 dnů. Tyto způsoby úhrady jsou u takových typů prodejen zcela běžnou záležitostí, a jak jsem byla obeznámena, tak většina zákazníků upřednostňuje úhradu bankovním převodem se splatností. Při svém zkoumání jsem ovšem narazila na jeden zásadní problém týkající se systému kontroly uhrazených faktur. Zjistila jsem totiž, že tyto

kontroly uhrazených faktur z bankovních výpisů firma provádí velmi nepravidelně a v příliš dlouhých intervalech. Tudíž také zaúčtování těchto úhrad a jejich párování s vystavenými fakturami není ani zdaleka prováděno tak často, jak by bylo nutné. Kontrolování bankovních úhrad pouze z měsíčních bankovních výpisů totiž způsobuje velmi špatnou kontrolu nad stavem pohledávek. Tudíž pracovník velkoobchodu nemá vůbec aktuální přehled o tom, které pohledávky jsou již uhrazeny, neuhrázeny nebo dokonce už po splatnosti. Dle mého názoru je toto velmi špatně řešeno, protože když pracovník skladu nemá tyto potřebné informace, tak může stávat, že bude dále prodávat zboží nesolventním zákazníkům, kteří již mají nesplacené závazky vůči spol. XY. Tímto zbytečně vznikají další pohledávky vůči dlužníkům, kteří nejsou solventní, jako je tomu například u dlužníka G viz. Tab.19.

Jednotlivé pohledávky plynoucí z činnosti velkoobchodu nejsou sice nijak enormní a pro firmu zásadní, ale pokud by některé z nich nebyly uspokojovány pravidelně, mohlo by to mít na celý podnik velmi negativní důsledky.

7.4.1 Doporučení pro řízení pohledávek ve velkoobchodě

Proto bych společnosti XY velmi doporučovala důkladnou a průběžnou kontrolu bankovních úhrad vystavených faktur, např. z elektronických bankovních výpisů nejlépe každý pracovní den nebo minimálně jednou týdně. Na základě toho bych dlužníkům s jednou a více neuhrázenými fakturami dále neposkytovala žádné zboží na fakturu se splatností až do doby, dokud dlužné částky neuhradí.

Toto mnou navržené opatření by se v tomto konkrétním případě na základě výše uvedené tabulky týkalo především odběratele G a J. U nich bych také na základě údajů z 31. 3. 2016 přistoupila k určitému způsobu vymáhání pohledávek, jako například už zmíněné a v praktické části již také aplikované – výzvy k úhradě dlužné částky a nebo předžalobní upomínky. U dlužníka A se tento postup vyplatil a společnosti XY se podařilo vymocit větší část neuhrázených pohledávek.

8 NAVRHOVANÁ ŘEŠENÍ PRO SPOLEČNOST XY

V poslední kapitole této práce shrnu pro přehlednost všechna již zmíněná doporučení a návrhy pro zlepšení stávající situace ve společnosti XY.

8.1 Návrhy pro rok 2015

Jak jsem již uvedla v předcházejících kapitolách, které se zabývaly jednotlivě konkrétními pohledávkami, doporučila bych v roce 2015 vytvoření zákonných opravných položek k pohledávkám vůči dlužníkům A a N. Tímto opatřením společnost XY ušetří na dani z příjmů právnických osob celkem 12 217 Kč.

Tab. 19. Návrh na tvorbu opravných položek k pohledávkám za rok 2015

Jednotlivé pohledávky vůči:	Navrhované řešení	Úspora na dani z příjmů PO za r. 2015
Dlužník A	Tvorba OP ve výši 36.958 Kč	7.022 Kč
Dlužník N	Tvorba OP ve výši 27.344,70 Kč	5.195 Kč
Celkem úspora na dani z příjmů PO za rok 2015		12 217 Kč

8.2 Návrhy pro rok 2016

V roce 2016 společnosti XY doporučuji zrušení opravných položek k pohledávkám za dlužníka A, protože již bylo ukončeno insolvenční řízení na tohoto dlužníka a tudíž dle zákona již pominuly důvody pro existenci těchto OP. Dále bych společnosti navrhla účetní i daňový odpis těchto pohledávek, protože se již nepředpokládá žádná další úhrada od tohoto dlužníka a dle ZDP má věřitel na tento zákonný odpis nárok. Tyto kroky už však nebudou mít vliv na výši zdanění. Při rozpuštění OP se totiž přesune nákladový účet 558 na stranu dal a odpisem pohledávky se ve stejné částce vytvoří náklady na účtu 546 má dáti. Účelem odpisu pohledávky je tedy pouze snížení bilanční sumy o nedobytné pohledávky a tím se zajistí věrný a poctivý obraz účetnictví.

Pro neuhrazenou pohledávku ve výši 27 344,70 Kč vůči dlužníkovi N, která je už rok a půl po splatnosti bych doporučovala právní postup vymáhání této pohledávky stejný jako u dlužníka A. Nejdříve bych navrhovala dlužníkovi N zaslat Výzvu k úhradě dlužné částky. Pokud by ho to nepřimělo splnit jeho závazek, tak by bylo vhodné mu dále zaslat Předžalobní upomínku a také dokument k potvrzení o uznání dluhu. Jestliže by i tyto kroky byly neúspěšné, navrhovala bych podat žalobu k příslušnému soudu a také tohoto dlužníka prolustrovat na registru dlužníků a v insolvenčním rejstříku.

8.3 Doporučení pro velkoobchod společnosti XY

Především kvůli činnosti velkoobchodu, který vystavuje denně 10 a více faktur se splatností bych společnosti XY doporučovala zaměřit se na pravidelnou kontrolu úhrad těchto faktur. Doposud firma tyto úhrady kontrolovala pouze z měsíčních bankovních výpisů a neměla tedy vůbec aktuální přehled o tom, které pohledávky jsou již uhrazeny a které neuhrazeny. Navrhovala bych tedy, aby firma každý pracovní den stahovala elektronický bankovní výpis do svého účetního programu a na základě toho, průběžně zaúčtovala každou uhrazenou fakturu. Tímto bude mít společnost daleko větší přehled o stavu svých pohledávek.

Pro velkoobchod bych dále navrhovala opatření proti neplatičům. V případě, že stávající zákazník bude mít 1 a více pohledávek po splatnosti, tak bych nedoporučovala tomuto dlužníkovi poskytovat další zboží na fakturu se splatností, ale pouze platbu hotově.

8.4 Ostatní návrhy a doporučení

Dále bych doporučovala rozčleňovat veškeré pohledávky celého podniku na ty, které jsou do splatnosti a po splatnosti. Také by bylo vhodné určit si pravidla pro upomínání dlužníků, kteří mají vůči společnosti XY pohledávky po splatnosti. Zejména u faktur se 14 denní lhůtou splatnosti bych navrhovala způsob upomínání dlužníků v několika stupních a to například takto:

- pohledávky 10 dnů po splatnosti – 1. upomínka odeslaná emailem
- pohledávky 20 dnů po splatnosti – 2. upomínka odeslaná doporučenou poštou
- pohledávky 30 dnů po splatnosti – odeslání „uznání dluhu“ k potvrzení dlužníkem
- pohledávky nad 60 dnů po splatnosti – odeslání výzvy k úhradě dlužné částky, předžalobní upomínky a pokud i tyto kroky budou neúspěšné, tak přistoupit k soudnímu řešení.

- Tento systém by si však měla vytvořit společnost XY raději sama a to v závislosti na různých délkách lhůt splatnosti faktur a také velkým rozdílům mezi fakturovanými částkami. Tím chci říct, že by se určitě neměla posuzovat stejně například faktura s částkou 1 000 Kč a faktura s částkou 50 000 Kč.

Hlídaní doby po splatnosti je důležité také z důvodu promlčecí lhůty. Po uplynutí této lhůty totiž věřitel ztratí právní nárok na uhrazení dané pohledávky. Kvůli této lhůtě jsem také výše doporučovala „uznání dluhu“. Pokud dlužník tento dokument potvrdí, prodlužuje se tato promlčecí lhůta a tím má věřitel větší šanci na dobytí svých pohledávek.

Jako vhodné způsoby řešení pohledávek po splatnosti bych také doporučila využívat již použité v přechozích kapitolách:

- vzájemné zápočty závazků a pohledávek
- postoupení pohledávek
- faktoring – postoupení pohledávek společností, které jsou na to specializovány

8.5 Návrhy pro zajištění pohledávek a předcházení vzniku pohledávek po splatnosti

Jako návrhy pro předcházení vzniku pohledávek po splatnosti bych uvedla ty, které byly již zmíněné v teoretické části:

- Prověřování nových i stávajících zákazníků – prolustrováním ve volně dostupných internetových databázích, může věřitel zjistit například to, že potenciální zákazník je v insolvenčním řízení a na základě toho mu můžeme odmítnout poskytnutí zboží nebo služeb a tím se vyvarujeme vzniku případných neuhrazených pohledávek.
- Zálohy – částečné úhrady nebo celé platby předem jsou také velmi vhodný nástroj pro zajištění pohledávek.
- Úroky z prodlení a smluvní pokuty – při nesplacení pohledávek ve sjednané lhůtě se za každý den prodlení dlužníkovi načítají úroky a to je pro něho také vhodnou motivací platit do splatnosti.
- Notářský zápis s doložkou přímé vykonatelnosti – je další forma uznání závazku. Tato dohoda mezi věřitelem a dlužníkem je sepsána ještě před vznikem daného závazku. Podmínkou je přítomnost notáře nebo jeho koncipienta. Tento zápis je pro věřitele i dlužníka velmi výhodným nástrojem. Věřitel se tímto způsobem dostává

k rychlému a efektivnímu získání exekučního titulu a naproti tomu dlužník se může vyhnout soudnímu řízení a navíc získá výhodu rozložit svůj dluh do splátek.

Využitím všech těchto mnou navrhaných řešení nebo alespoň některých z nich, může společnost XY zlepšit stávající stav, přehlednost a řízení svých pohledávek. Tato doporučení mohou dále napomocet, jak k úspoře na dani z příjmů, tak k lepší vymahatelnosti pohledávek po splatnosti anebo dokonce k eliminaci jejich vzniku.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývá problémem řešení pohledávek po splatnosti. Důvodem zvolení této problematiky bylo především to, že se v dnešní době týká téměř každé společnosti ať už v menší nebo větší míře, nezávisle na tom, jak je firma velká, zda dobře prosperuje, či je v úpadku.

Statistiky uvádějí, že v dnešní době, kdy existuje velké množství podnikatelů, je jen málo těch, kteří nemají problém s platbami od věřitelů a nemusejí se zabývat dobýváním svých pohledávek.

Z právního hlediska se pojmem pohledávka zabývá především zákon č.89/2012 Sb., Nový občanský zákoník, který nabyl účinnosti od 1. ledna 2014. Pohledávka je tedy právo věřitele na určité plnění závazku od dlužníka a dlužník má naopak povinnost splatit závazek. Teoretická část této práce vymezuje různé pojmy spojené s pohledávkami a způsoby jejího vymáhání, jak soudní tak mimosoudní cestou a v případě pohledávek nedobytných se v práci uvádí účetní a daňové řešení těchto pohledávek jako účetní a daňový odpis nebo účetní a daňová opravná položka včetně ukázek účtování.

Praktická část je aplikována na konkrétní firmu, která byla nucena řešit pohledávky po splatnosti a to některými ze způsobů uvedených v teoretické části. V úvodu této části je představena Společnost XY, na kterou byla aplikována celá praktická část a v dalších kapitolách se analyzuje, jaké právní postupy firma vůči svým dlužníkům použila. Kapitola obsahující řešení pohledávek ve společnosti XY je rozdělena na části a každá z těchto částí řeší pohledávky vůči jednotlivým dlužníkům a analyzuje vhodné právní, daňové nebo účetní možnosti vymáhání pohledávek nebo jejich jiná řešení. V každé z těchto podkapitol je obsažen krátký popis společnosti – dlužníka a spolupráce mezi oběma firmami. Objasňuje vznik pohledávek a jejich následné řešení u daného konkrétního případu. V závěru je vždy zhodnocený výsledek použitého postupu a navrhnutá další možná řešení a doporučení. V poslední kapitole praktické části jsou už jen krátce shrnuty všechny vhodné návrhy a doporučení určené pro zlepšení stavu pohledávek ve společnosti XY. Většina z těchto návrhů je však využitelná ve většině podniků podobného typu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Tištěné zdroje:

BAŘINOVÁ, Dagmar, Renáta HÓTOVÁ a Ladislav OLŠAR. 2006. *Konkurzní řízení v praxi z pohledu věřitele i úpadce*. 2., přeprac. vyd. Praha: Grada, 171 s. Finanční řízení. ISBN 80-247-0909-0.

BAŘINOVÁ, Dagmar a Iveta VOZŇÁKOVÁ. 2007. *Pohledávky: právně, daňově, účetně*. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 135 s. Finance pro praxi. ISBN 978-80-247-1816-3.

COOKE, Robert A. 2003. *Positive cash flow powerful tools and techniques to collect your receivables, manage your payables, and fuel your growth*. 1. vyd. Franklin Lakes, NJ: Career Press, 191 s. ISBN 05-854-6996-2.

DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL. 2011. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 241 s. Daňová řada. ISBN 978-80-7357-599-1.

CHALUPA, Rostislav, Jiří KADLEC a Jana PILÁTOVÁ. 2015. *Abeceda účetnictví pro podnikatele*. 13., aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 415 s. Účetnictví, daně. ISSN 978-80-7263-933-5.

JANOTOVÁ, Magda. 2014. *Mediace*. Praha: Ústav práva a právní vědy, 152 s. Právo a management. ISBN 978-80-87974-07-0.

MARKOVÁ, Hana. 2015. *Daňové zákony 2015: úplná znění platná k 1.1.2015*. 24. vyd. Praha: Grada, 272 s. ISBN 978-80-2475507-6.

PILÁTOVÁ, Jana a Jaroslav RICHTER. 2011. *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi: praktická řešení a vzory, daňová a účetní problematika, vybraná související ustanovení*. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 119 s. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-7263-678-5.

ŠANTRŮČEK, Jaroslav a David ŠTĚDRA. 2012. *Pohledávky, jejich cese a hodnota*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Oeconomica, 122, 45 s. ISBN 978-80-245-1920-3.

ŠEBESTÍKOVÁ, Viola. 2011. *Účetní operace kapitálových společností: daňové a právní souvislosti*. 3., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 250 s. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-247-4018-8.

TRÁVNÍČKOVÁ, Jana. 2015. *Účtová osnova, České účetní standardy, postupy účtování pro podnikatele*. Olomouc: Anag, sv. Účetnictví. ISBN 978-80-7263-930-4.

VOZŇÁKOVÁ, Iveta. 2004. *Efektivní řízení pohledávek*. 1. vyd. Praha: Grada, 122 s. ISBN 80-247-0770-5.

Legislativa:

ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012, Občanský zákoník. In: Sbíрка zákonů České republiky. 03.02.2012, částka 33, s. 1026-1365. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=24084>

ČESKO. Zákon č. 593/1992 Sb. 1992, Zákon o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 20.11.1992, částka 119, Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=40382&nr=593~2F1992~20Sb.&ft=pdf>

ČESKO. Zákon č. 586/1992 Sb. 1992, Zákon o daních z příjmů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 20.11.1992, částka 3473, Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=40374&nr=586~2F1992~20Sb.&ft=pdf>

Elektronické zdroje:

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ MGR. ZDEŇKA RUMPLÍKA. 2015. Nový občanský zákoník: uznání dluhu [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.advokat-zlinsko.cz/prispevky-aktuality/novy-obcansky-zakonik-uznani-dluhu>

BPX OFFICE S.R.O. 2015a. Exekuční řízení [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.bpx.cz/exekucni-rizeni>

BPX OFFICE S.R.O. 2015b. Exekuční titul [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.bpx.cz/exekucni-titul>

BPX OFFICE S.R.O. 2015c. Exekuční příkaz [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.bpx.cz/exekucni-prikaz>

BPX OFFICE S.R.O. 2015d. Náklady exekuce [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.bpx.cz/naklady-exekuce>

BPX OFFICE S.R.O. 2015e. Soudní exekutor [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.bpx.cz/soudni-exekutor/>

BUSINESS GROUP S.R.O. 2015a. *Co je insolvence* [online]. [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <http://www.insolvencni-navrhy.cz/co-je-insolvence.html>

BUSINESS GROUP S.R.O. 2015b. *Insolvenční návrhy z pozice věřitele* [online]. [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <http://www.insolvencni-navrhy.cz/insolvencni-navrhy-z-pozice-veritele.html>

BUSINESS GROUP S.R.O. 2015c. *Úpadek* [online]. [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <http://www.insolvencni-navrhy.cz/upadek.html>

DOLEČEK, Marek. 2015. *Základy občanského soudního řízení* [online]. [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zaklady-obcanskeho-soudniho-rizeni-ppbi-50763.html>

EQUITY SOLUTIONS APPRAISALS. 2015. *Oceňování pohledávek* [online]. [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <http://www.eqsa.cz/sluzby/ocenovani-pohledavek/>

EPRAVO.CZ. 2013. *Notářské zápisy s doložkou přímé vykonatelnosti* [online]. [cit. 2016-02-16]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/notarske-zapisy-s-dolozkou-prime-vykonatelnosti-89729.html>

KUČERA & ASSOCIATES ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ. 2015. *Nová a jednotná úprava smluvní pokuty dle NOZ* [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.kuceralegal.cz/blog/2013/08/22/nova-a-jednotna-uprava-smluvni-pokuty-dle-noz/>

SDRUŽENÍ ROZHODCŮ. 2015. *Rozhodčí řízení* [online]. [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <http://www.sdruzenirozhodcu.cz/rizeni.html>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ObchZ	Obchodní zákoník
OP	Opravné položky
NOZ	Nový občanský zákoník
SOZ	Starý občanský zákoník
ZDP	Zákona o daních z příjmů
ZoR	Zákonné opravné položky

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Průběh soudního řízení (Doleček, 2015, kapitola 5)	20
Obr. 2. Tvorba a zrušení OP (vlastní zpracování)	30

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Rozdělení pohledávek.....	13
Tab. 2. Zákonné opravné položky k pohledávkám splatným po 31. 12. 1994 a vzniklým před 31. 12. 2013.....	27
Tab. 3. Zákonné opravné položky k pohledávkám vzniklým od 1. 1. 2014.....	28
Tab. 4. Procentuální rozbor položek majetkové a finanční struktury společnosti XY, s.r.o. – vertikální analýza (vlastní zpracování)	39
Tab. 5. Vývojové trendy položek majetkové a finanční struktury - společnost XY - horizontální analýza (vlastní zpracování)	40
Tab. 6. Ukazatele aktivity společnosti XY, s.r.o. (vlastní zpracování)	40
Tab. 7. Navrhovaný a odsouhlasený splátkový kalendář a jeho následné plnění.....	44
Tab. 8. Úhrady splatných faktur	44
Tab. 9. Účtování opravných položek dle §8 ZoR.	46
Tab. 10. Zaučtování úroků z prodlení.....	47
Tab. 11. Rozpuštění opravných položek a následný odpis pohledávek.....	47
Tab. 12. Postoupené pohledávky	49
Tab. 13. Účtování postoupených pohledávek a smluvní pokuty k datu 25.11.2013	50
Tab. 14. Úhrady závazků od dlužníků u postoupených pohledávek ke dni 31.12.2015.....	51
Tab. 15. Účtování splacených postoupených pohledávek a úhrady smluvní pokuty.	52
Tab. 16. Účtování opravné položky tvořené dle §8c zákona o rezervách.	54
Tab. 17. Účtování vzájemného zápočtu závazků a pohledávek u společnosti XY.....	56
Tab. 18. Pohledávky po splatnosti k 31. 3. 2016 z činnosti velkoobchodu.....	57
Tab. 19. Návrh na tvorbu opravných položek k pohledávkám za rok 2015.....	59

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 – Výzvy k úhradě dlužné částky
- Příloha č. 2 – Předžalobní upomínka
- Příloha č. 3 – Vyjádření k návrhu na splacení dlužné částky
- Příloha č. 4 – Uznání dluhu
- Příloha č. 5 – Smlouva o postoupení pohledávek
- Příloha č. 6 – Žádost o ověření postoupené pohledávky
- Příloha č. 7 – Potvrzení o postoupení pohledávky
- Příloha č. 8 – Vzájemný zápočet závazku a pohledávky

JUDr. Jarmila Veselá

advokátka

ev. č. 3008, IČ: 15101461, ID DS: yegfyzp

Hradecká 3, 130 00 Praha 3

e-mail: vesela@advokati-flora.cz

Tel.: +420 222 261 401

Fax: +420 272 733 875

Společnost A

Naše značka: Ves/101

V Praze dne 14. října 2013

Věc:

Výzva k úhradě dlužné částky Kč 86.948,- věřitele spol. Společnost XY s.r.o.

V právním zastoupení spol. Společnost XY s.r.o., IČ: [REDACTED] se na Vás obracím s výzvou o úhradu dlužné částky 76.958,- Kč a příslušenství 9.990,- Kč, tj. celkem 86.948,- Kč.

Dlužnou částku uhrad'te na účet klienta č. [REDACTED] ve lhůtě 14 dní od obdržení této výzvy.

V případě, že dlužná částka nebude v uvedeném termínu na příslušný účet uhrazena, bude přistoupeno k vymáhání dluhu soudní cestou, což způsobí zvýšení vymáhaných finančních prostředků.

S pozdravem

JUDr. JARMILA VESELÁ

advokátka

Hradecká 3, 130 00 Praha 3

ev. č. 3008, IČO 15101461

JUDr. Jarmila Veselá

advokátka

DODEJKA

VYŘÍZENO

14 -10- 2013

JUDr. Jarmila Veselá

advokátka

ev. č. 3008, IČ: 15101461, ID DS: yegfyzp

Hradecká 3, 130 00 Praha 3

e-mail: vesela@advokati-flora.cz

Tel.: +420 222 261 401

Fax: +420 272 733 875

Společnost A

Naše značka: Ves/101

V Praze dne 21. února 2014

Věc:

Předžalobní upomínka

V právním zastoupení spol. **Společnost XY** s.r.o., IČ: [redacted] jsme se na Vás obrátili dne 14. října 2013 s výzvou k úhradě dlužné částky 76.958,- Kč a příslušenství 9.990,- Kč, tj. celkem 86.948,- Kč.

Podle sdělení klienta jste dlužnou částku doposud neuhradili.

V případě, že nebude dlužná částka uhrazena na účet klienta č. [redacted] ve lhůtě 14 dní od obdržení této výzvy, podám žalobu k příslušnému soudu, čímž se zvýší celková výše Vašeho dluhu o náklady soudního řízení.

S pozdravem

JUDr. Jarmila Veselá
advokátka

Příloha č.3

JUDr. Jarmila Veselá

advokátka

ev. č. 3008, IČ: 15101461, ID DS: yegfyzp

Hradecká 3, 130 00 Praha 3

e-mail: vesela@advokati-flora.cz

Tel.: +420 222 261 401

Fax: +420 272 733 875

Společnost A

V Praze dne 29. října 2014

Naše značka: Ves/101

Věc:

Vyjádření k návrhu na splácení dlužné částky

K Vašemu e-mailovému návrhu ze dne 22. 10. 2014, který nám předal klient – společnost **Společnost XY** s.r.o., sdělujeme následující. Klient souhlasí s navrhovaným řešením Vašeho dluhu za předpokladu, že podepíšete přiložené uznání dluhu a splátkový kalendář.

S pozdravem

JUDr. Jarmila Veselá
advokátka

Přílohy: dle textu

UZNÁNÍ DLUHU

Níže podepsaná společnost, **Společnost A**, se sídlem v Praze [redacted] PSČ:

[redacted] IČ: [redacted] zastoupena jednatelem [redacted], nar. [redacted]

[redacted] a [redacted], nar. [redacted]

uznává svůj závazek

ve výši 76.958,- Kč s příslušenstvím vzniklý z důvodu neuhrazených níže uvedených faktur, a to vůči věřiteli – obchodní společnosti **Společnost XY** s.r.o., se sídlem [redacted]

Nezaplacený dluh byl vyúčtován fakturami:

Faktura číslo	K úhradě	Splatná	Penále za každý dem prodlení
f2013003,v2013003,os	9.116,- Kč	22.2.2013	0,05 %
f2013005,v2013005,os	50.000,- Kč	22.2.2013	0,05 %
f2013025,v2013025,os.	17.842,- Kč	17.6.2013	0,05 %
Celkem	76.958,- Kč		

Dlužník se zároveň zavazuje svůj výše uvedený a uznaný závazek včetně příslušenství zaplatit na účet věřitele č. [redacted] dle následujícího splátkového kalendáře:

1. splátka do konce měsíce listopadu 2014 ve výši 20.000,- Kč
2. splátka do konce měsíce prosince 2014 ve výši 20.000,- Kč
3. splátka do konce měsíce ledna 2015 ve výši 20.000,- Kč
4. splátka do konce měsíce února 2015 ve výši 16.958,- Kč navýšená o přirostlé penále.

V Praze dne

Za **Společnost A**

jednatel [redacted]

jednatel [redacted]

JUDr. Jarmila Veselá

advokátka

ev. č. 3008, IČ: 15101461, ID DS: yegfyzp

Hradecká 3, 130 00 Praha 3

e-mail: vesela@advokati-flora.cz

Tel.: +420 222 261 401

Fax: +420 272 733 875

Společnost L

Naše značka: Ves/101

V Praze dne 15. listopadu 2013

Věc:

Žádost o ověření postoupené pohledávky

V právním zastoupení našeho klienta a v rámci právního auditu pohledávek Vás žádáme o potvrzení následující specifikace.

Klient, společnost:

Společnost XY

má vůči Vaší společnosti pohledávku

- zádržné dle Smlouvy o dílo č. [redacted]

kteřou mu postoupila společnost:

Společnost K

zastoupená [redacted]

Specifikace pohledávky:

Č. faktury	Částka k úhradě	Datum splatnosti	Datum usk.zd.pl.
200800123	7 063,90	20.07.2014	30.09.2008
200800134	6 086,30	20.07.2014	31.10.2008
200800139	13 709,00	20.07.2014	31.11.2008
200800147	22 906,50	20.07.2014	18.12.2008
200900037	11 857,10	20.07.2014	20.07.2009
C e l k e m	61 622,80		

Na základě výše uvedených skutečností Vás žádáme o potvrzení, že berete na vědomí postoupení pohledávek a Vaši povinnost úhrady výše uvedených částek v termínech splatnosti na číslo účtu našeho klienta u [redacted]

Potvrzení zašlete, prosím, na adresu naší advokátní kanceláře.

S pozdravem

JUDr. Jarmila Veselá
advokátka

P o t v r z e n í

Potvrzujeme, že jsme vzali na vědomí postoupení pohledávky - zádržné dle „Smlouvy o dílo [redacted]“ z věřitele (postupitele) společnosti

Společnost K
[redacted]

zastoupená [redacted]

na věřitele (postupníka)

Společnost XY
[redacted]

Specifikace pohledávky:

Č. faktury	Částka k úhradě	Datum splatnosti	Datum usk.zd.pl.
200800123	7 063,90	20.07.2014	30.09.2008
200800134	6 086,30	20.07.2014	31.10.2008
200800139	13 709,00	20.07.2014	31.11.2008
200800147	22 906,50	20.07.2014	18.12.2008
200900037	11 857,10	20.07.2014	20.07.2009
C e l k e m	61 622,80		

Bereme na vědomí, že pohledávka má být uhrazena na číslo účtu u [redacted]
[redacted]

22.11.2013

.....
datum

Společnost L
[redacted]

.....
Podpis (razítko)

D O H O D A
o vzájemném vyrovnání pohledávek a závazků
dle ustanovení Občanského zákoníku č.89/2012 Sb., §1982

uzavřená mezi:

Společnos XY, s.r.o. Adresa: [REDACTED]
IČ: [REDACTED]

a

Společnost O, s.r.o. Adresa: [REDACTED]
IČ: [REDACTED]

Výše uvedené strany se dohodly na vzájemném vyrovnání pohledávek a závazků v celkové výši **Kč 34.000,- k 31.12.2015.**

Závazky firmy Společnos XY, s.r.o. :

Fa č. 2015128 Kč 34.000,- spl. 31.12.2015
Z této k započtení Kč 34.000,-

Závazky firmy Společnost O, s.r.o.:

Fa č. 15/99 Kč 35.000,- spl. 29.11.2015
Z této k započtení Kč 34.000,-
K úhradě zbude Kč 1.000,-

Rozdíl ve výši 1.000,- Kč poukáže společnost **Společnost O, s.r.o.**, ve prospěch společnosti **Společnos XY, s.r.o.** pod VS 15/99.

Prosíme o potvrzení a zaslání jednoho vyhotovení zpět na naši adresu.

V [REDACTED] dne: 31.12.2015

Vyřizuje: [REDACTED], tel. [REDACTED]

Společnos XY, s.r.o.

razítko a podpis

Společnost O, s.r.o.

razítko a podpis